

Piotr Pawlukiewicz

KORDA • 1999

FIATALOK BESZÉLGETNEK

Piotr Pawlukiewicz

FIATALOKKAL BESZÉLGETEK
A SZABADSÁGRÓL

Piotr Pawlukiewicz

FIATALOKKAL
BESZÉLGETEK
A SZABADSÁGRÓL

KORDA KIADÓ
KECSKEMÉT
1999

**A könyv eredeti címe:
Z młodzieżą spokojnie o Wolności**

Fordította: Schaffler Orsolya

Szakmailag lektorálta: Dr. Farkas Attila

Nyelvi lektor: Kovács Gergely

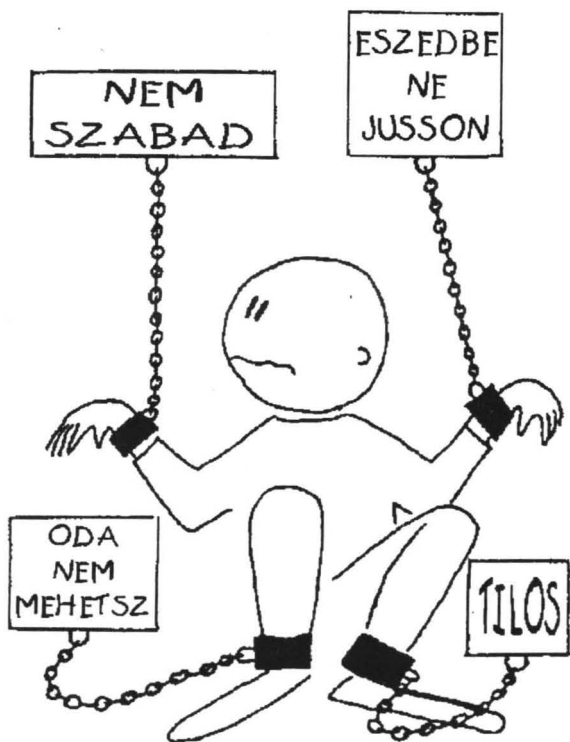
**Kiadja a KORDA Könyvkiadó
6000 Kecskemét, Lestár tér 2. (Tel.: 76/328-977)
Felelős vezető: dr. Bujdosó Gabriella
Megjelent a MERCATO Bt gondozásába (Tel.: 76/487-417)
ISBN: 963 9097 59 4
COFINEC HUNGARY Rt.–Petőfi Nyomda Kecskemét,
Mindszenti krt.63.**

Bevezetés

Amikor az ember elmúlik tizenhat, tizennyolc éves, életében komoly változás következik be. Talán nincs mindig súlyos következménye, de gyakran mély sebeket hagy maga után. Különösen a szívben. Amikor egy fiatal fiú vagy lány örökre búcsút mond a homokozónak, háborúdiskodásnak, ugrókötélnek vagy kiskocsinak és kinézetben már jobban hasonlít egy felnőttre, egyre szélesedik a szabad tér körülötte. Egy üveg sör megvétele vagy egy tizennyolc éven felülieknek szóló film megnézése már nem okoz semmilyen problémát. Amikor egy gimnazista fiú a barátnőjével kézen fogva sétál az utcán, akkor ez már nem olyan föltűnő. Néha az ember feje már zúg a nagy szabadságtól, már tervezgeti, hogy miképpen lehetne tovább szélesíteni a szabad szférát, amikor egyszer csak, mint derült égből a villámcsapás érik a különböző tilalmak: „Nem szabad!”, „Tilos!”, „Nem engedem!”, „Ha ez még egyszer előfordul, akkor megemlegeted!”. Az összehangolt támadások egyszerre több oldalról érkeznek. Az élharcosok a szülők, de mi-

lyen jól támogatják őket a tanárok az iskolában, vagy a papok a templomban. Még a szomszéd néni, a házfelügyelő vagy egy ismeretlen ember a villamoson is rátesz egy lapáttal: „Hogy viselkedtek? Hiszen egy fiatal nem így viselkedik!” Egyszer egy fiú ezt mondta nekem: „Ti – felnőttek olyanok vagytok, mint a mesterlövészek. Mindig beletrafáltok abba, ami a legkellemesebb vagy legérdekesebb. Ahogy fölfedezi az ember a cigaretta füst varázsát, máris hallja, hogy ezt „nem szabad!””. Kezébe vesz egy pohár bort, és máris jön a támadás: „Alkoholista akarsz lenni?” Egy romantikusan eltöltött este után, ha későn ér haza, akkor már a küszöb átlépése után az embert egy igazi bírói testület várja a következő felállásban: elnök – apa, ügyész – anya (aztán az ítélet kihirdetésekor és végrehajtásakor az anya a védelem szerepét veszi át). A vádló pedig a nagymama a saját szobájában ücsörögve. Mire az ember beugrik a saját ágyába, a bírói tárgyalás befejeződik, az ítélet ki van hirdetve. És ez ellen az ítélet ellen fellebbezés nincs! Ha legalább a spe-nótevést vagy a cipőtisztítást tiltanátok meg... De nem! Ti, felnőttek mindig megtaláljátok a legvonzóbb dolgokat”.

A fiatalok különböző módon próbálják megoldani ezt a problémát. Egyesek két urat szolgálnak egyszerre. Alázatosan bólogatnak, amikor a szüleik magyaráznak, aztán meg titokban tovább végzik saját dolgaikat. Vasárnap reggel egy nagyon zajos buliról jönnek hazafelé, ahol a fiúk meg a lányok nem éppen „Ki nevet a vé-

Fiatalság! Törj a fellegekbe...

gén''-t játszottak. Látják, hogy egy templom már nyitva van, tehát azt gondolják: „Elmegyek most szépen egy misére, és akkor ezt már le is tudom, egész vasárnap alhatok.” Mások meg csak egyszerűen elkerülik a tilalmas helyzeteket. A szüleikkel való kapcsolatukat leredukálják az abszolút szükségesre. A templomokat és hittanórákat kihagyják az életükből, az iskolában pedig a tanárok terror támadásai ellen szervezkednek.

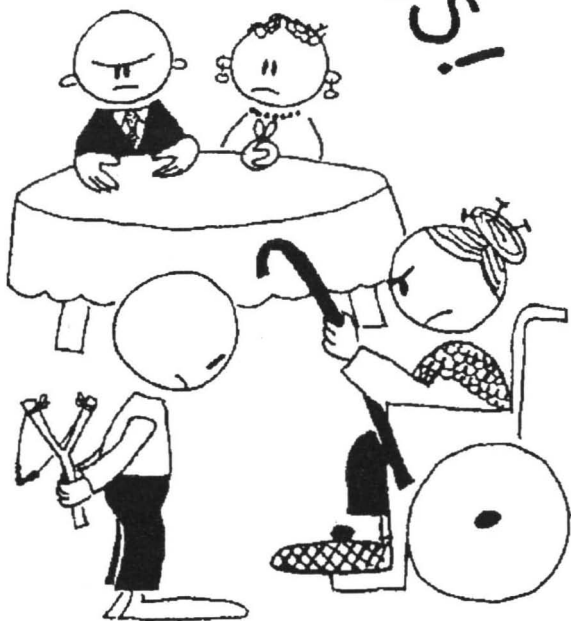
Végül a harmadik megoldás, amire sajnos a fiatalok nem túl nagy része vállalkozik, hogy egyszerűen föltegye a kérdést: „És miért? Miért nem szabad alkoholt fogyasztani, dohányozni, házasság előtt közösülni? Miért?” Az alábbi elmélgedések pont ezeknek a harmadik csoportbeli fiataloknak szólnak.

Mint egy a sok „mesterlövész” közül be kell vallanom, hogy valóban elég gyakran a frontvonalon helyezkedek el a fiatalok szabadságszférájának szűkítésében, viszont vannak helyzetek, amikor a tizenévesekkel mélységesen együtt érzek. Főként olyankor értem meg őket, amikor idegesíti őket, hogy a felnőttek a „miért nem szabad kérdéseikre” „csak’’-kal válaszolnak. Ki az, aki közülünk nem vett még részt ilyen párbeszédekben:

- Nem nézhetsz, kisfiam, ilyen filmeket!
- De miért, apu?
- Mert a te korodban én sem néztem ilyeneket!
- Persze, mert apukáéknál nem volt TV a faluban.

És ekkor olyan támadás következik, ami abszolút elentmond az ENSZ által kimondott emberi jogok nyilat-

BŰNÖS!

„Az ítélet ellen fellebbezés nincs”

kozatának. A makacs fiatalt ilyenkor a tilalmakkal szinte mintha kalodába zárják, esetleg még ilyesmit is hozzávághatnak: „egész nap csak érted dolgozok, és te így há-lá-lód meg?!”

Komolyra fordítva a szót, úgy gondolom, hogy a szü-lőknek joguk van utasítást kiadni vagy megtiltani vala-mit, bármiféle indoklás nélkül. Egy normális családbau működni kell annak, amit bizalomnak hívunk: „Megte-szek valamit, amit nem teljesen értek, de bízom a szüle-imben, hogy ők jót akarnak nekem.” Félreértés lenne vi-szont, ha valaki minden utasítást és tilalmat így indokol-na, ha a nevelők nem próbálnák megmagyarázni, hogy miért nem szabad.

Az alábbi elmélkedések erre a kérdésre próbálnak fel-elni: „Miért nem szabad?” Biztos, hogy a válaszok nem lesznek kimerítőek. Az írónak viszont nagy örömet okozna, ha ez a könyvecske segítene fegyverszünetet kötni, békepaktum aláírásához vezetne otthoni vagy is-kolai fronton. Krisztus azért jött közénk a földre, hogy – többek között – megtanítsa nekünk, hogy mi az igazi szabadság és ezt életével nekünk megmutassa. Tudjuk, hogy Neki is néha nehézséget okozott, hogy szavait megértsék. Gyakran a legközelebbi tanítványai sem ér-tették, hogy Mesterük miről beszél. Ilyenkor Ő mindent nyugodtan megmagyarázott nekik (vö. Mk 4, 34). Talán ez a könyv segít valakinek abban, hogy találkozzon az Úttal, az Igazsággal és az Élettel. Azzal, aki az igazi sza-badság Forrása.

A bűnnel kell kezdenünk – sajnos

Tisztában vagyok azzal, hogy a bűn témája nem túl népszerű a fiatalok körében. Amikor a hittanóra elején bejelentem a témát, mély sóhajtásokat hallok, hogy „Már megint kezdi”. A fiatalok nem szívesen hallgatnak kiselőadást a bűnről, büntetésről vagy a pokolról. Ez különben az egész világra vonatkozik. Az ún. haladószelleműek arra törekszenek, hogy hagyjunk már föl a bűnökre ujjal való mutogatással, és, hogy kezdjünk el végre testvériesen, toleranciában élni. Különösen népszerűtlenné és jól elkerültté vált az eredendő bűn témája. Néhányan azt mondják: „Ez hülyeség és igazságtalanság. Miért lennék én azért felelős, hogy valamilyen Ádám vagy valamilyen Éva valamikor föllázadt Isten ellen?” Mások még hozzáfűzik: „Az ember alapvetően jó. Ne beszéljünk a bűnösségéről, mert ez csak komplikálná a helyzetet. Ha az embernek megfelelő körülményeket teremtenénk, nem lenne több háború, gyűlölködés és igazságtalanság.”

Egyszer egy kisfiú nagyon találó észrevétellel lepett meg: „A világot igazságtalanul szerkesztették meg – mondta egy hittanóra után. – Miért nő egy erdő éveken át, és elég egy nap, hogy leégjen? Miért kell a gyönyörű rózsákat nagy odaadással gondozni, a csalán meg mindenféle segítség nélkül kinő? Miért nem ugyanolyan könnyű a hasznos és káros növényeket termesztetni?” Amikor elkezdtünk ezzel a témával foglalkozni, észrevettük, hogy az emberekre ugyanúgy vonatkozik ez a rossz iránti vonzódás. Vajon mennyi nehézségre van szükség, hogy elveszítsük a türelmünket? Nagyon megérőltető valakiről a háta mögött beszélni, bűnös gondolatokat ébresztetni magunkban, vagy órákig lustálkodni? Miért nincs az, hogy a jó szinte úgy magától jön, hanem igenis keményen meg kell dolgozni érte? Képzeltetek el egy ilyen hírt az újságban: „Két fiatal betört egy idős hölgyhöz és kitakarított nála. Nem bírtak magukkal. A „jócselekedet végzési ösztön” hajtotta őket.” Az iskolai igazgató szülőértekezletet hív össze és ilyen problémával rukkol elő: „Mit tegyünk, hogy a fiatalok kevesebbet tanuljanak? A diszkók üresek, senki sem akar televíziót nézni, állandóan az olvasóteremben ülnek, aztán meg azt követelik a tanároktól, hogy gyakrabban írassanak dolgozatot.” Elmosolyodunk az ilyen fantáziálást hallgatva. Vajon miért van az, hogy senkinek sem nehéz olyat tenni, amit általában rossznak ítélünk meg – kérdezhetnénk? Azért, hogy ún. jóemberek lehessünk, keményen meg kell dolgoznunk. Gondolom, egyetértesz velem ab-

ban, hogy amiről itt írok, azt valamennyien szinte mindennap megtapasztaljuk. És íme, ez az eredendő bűn. Az egész világ defektos. Mi a defekt lényege? Valaki megdöntötte alattunk a talajt. El tudod képzelni az életet egy olyan házban, ahol a padló nagyon ferde? Minden ferdén áll. Bármit helyezel az asztalra, az lecsúszik róla. Ha egy pillanatra elfeledkezel erről, és pl. egy poharat teszel az asztalra, az egy pillanat múlva puff! Nincs ott! Mindent oda kellene erősíteni, kötözni az asztalhoz. Pontosan ilyen a mi világunk. Olyan ferde, mint a Pizzai Ferdetorony. És, ami még kellemetlenebb, hogy a rossz irányban van elferdítve, vagyis a rossz van lent, a jó meg fönt. Elég, ha csak egy pillanatra erről elfeledkezel, és... találkozol egy barátnőddel. Elkezdtek gyanútlanul az iskoláról, ismerősökről beszélgetni és egy szempillantás múlva, már Te sem tudod hogyan, a matektanárköveteket beszélitek ki: „ Szerintem ez a nő tényleg nem normális, az egész féléves anyagból akar dogát íratni?” Előfordult már veled valaha, hogy találkoztál valakivel, és magad sem tudod hogyan, valakiért imádkozni kezdtetek? Pl. a matektanárkövetéért? Nagyon sok példát tudnánk hozni arra, hogy gondolataink, tetteink maguktól a rossz irányba terelődnek. És ez az eredendő bűn következménye. Pontosan ez! A világ rossz, romlás és kicsinyesség felé fordult el. Ezen nincs mit vitatkozni. Ez tény.

Azt mondhatnád, hogy körülöttünk rengeteg nemcs ember él, akik ugyan nem mentesek az egoizmustól, de nagyon jól tudnak bánni vele. Tudnánk példát hozni iga-

zi önfeláldozásra is. A történelem folyamán sok olyan ember élt, aki mindenét odaadta a szegényeknek, senkit sem bántott. Szó szerint, igazi jóember volt. Természetesen nem tagadhatom létezésüket. Amikor viszont a szentek lelki naplóit olvassuk, ugyanúgy megtaláljuk annak bizonyítékát, hogy ők is milyen keményen harcoltak a kicsinyességgel, a bűnnel. Szóval ők is a „ferde” talajon éltek.

A hasonlat, hogy a Föld egy ferde padlójú ház, még nem teljes ahhoz, hogy az eredendő bűn következményeit megmagyarázzam. Érdemes tehát még valamit elképzelnünk. Képzeld el egy tányért, amin egy kenyér le van takarva egy átlátszó műanyag félgömbbel. Nagyjából így néz ki a mi világunk. Le van takarva a halál bűrájával. Ráadásul abszolút hermetikusan van lezárva. Gazdag vagy-e vagy szegény, okos vagy buta, becsületesen élsz-e vagy sem – úgyis meghalsz. Igazam van? Ez is egy megcáfolhatatlan tény. És ez is a bűn rabszolgasága. Olyanok vagyunk, mint a méhek egy fejjel lefelé állított befőttesüvegben. Erőlködhetsz – kapaszkodhatsz fölfelé az említett ferde padlón, cselekedhetsz annyi jót, amennyit akarsz, – előbb-utóbb – úgy is bevégeztetik, és egy marék hamuvá válsz.

Eddig elég személytelenül elemeztük a helyzetünket. Az isteni kinyilatkoztatás által azonban többet tudunk mondani erről a helyzetről: A ferde padló, az üvegbúra csak „eszközök” amelyekkel valaki – teljesen tudatosan – rabszolgaként tart minket. Ez a Sátán. Az ősszüleink

hagyták magukat rábeszélni a bűnre és megengedték, hogy a Sátán bezárja őket a bűn kalitkájába.

Valaki itt fölvehetne egy problémát, amit már említettem, vagyis: miért kell nekem ilyen tragikus körülmények között élni, ha én személyesen semmiben sem vagyok hibás? Amikor ilyeneket gondolunk, elfeledkezünk arról a tényről, hogy az egész emberiség egy óriási család. Isten szabadnak teremtett minket, de azért függünk egymástól. Nem csak Ő van ránk hatással, hanem mi is formáljuk egymást. Ha egy családapa alkoholfüggővé válik, akkor emiatt a felesége is és a gyerekei is szenvednek, habár ők ebben nem hibásak. De ugyanennek az ellenkezője is igaz. Ha egy családfő becsületes és nagyon sokat dolgozik, akkor a családtagok is jól élnek, függetlenül attól, hogy ez nem az ő érdemük. Az emberiség olyan, mint egy biztosítókötéllel összekötött hegy-mászócsapat. Ha valaki lezuhan, húzza magával a többit is. Ha keményen tör előre, akkor a többieknek is könnyebb a fölmászás. Sajnos az őszüleink lezuhantak a mélybe (bár akkor még nem volt érvényes a bűn „gravitáció”, őket senki sem kényszerítette, szabad akaratukból választották).

Kedves elsőtítkárunk és csapata – a hetvenes években hatalmas kölcsönöket vett fel Nyugaton. Most mi fizetjük vissza ezeket a kölcsönöket, és még sokáig fogjuk ezt tenni. Azért, hogy valami biztatót is mondjunk: lehetett volna ez még rosszabb is. Születhettünk volna néhány száz évvel ezelőtt Afrikában és elkaphattak volna

rabszolga-kereskedők. Lehet, hogy nem születünk volna rabszolgának, csak – például – valamelyik ősrünk elkártyázta volna saját és utódai szabadságát. Hasonló a helyzet az eredendő bűnnel. Ádám és Éva egykor elveszejtették magukat és utódaikat. Tehát minket is. Panaszkozhatunk, nyafoghatunk emiatt, de ez van. Az ördög rabszolgái vagyunk. Valaki egyszer nagyon találó hasonlatot mondott. A Sátán pórázon tart minket. Ha többször fölfelé, ő egyszerűen leránt. Nem tudod elszakítani a pórázt, bármennyire is erőlködsz. Minél elszántabban mész fölfelé a jó irányba, annál erősebben húz lefelé. Ezt az igazságot szinte minden pillanatban alátámasztja valami. Biztos Te is hallottál már ilyen megbotránkozott beszédet: „Ez hogy lehet? A tolvajok és részegesek évekig élnek, itt meg egy becsületes ember, rákja volt és milyen fiatalon meghalt, maga mögött hagyva szegény feleségét és a gyerekeket. Rendszeresen járok templomba, és valami mégis mindig betesz nekem, annak még, aki abszolút figyelembe sem veszi Isten törvényét mindig minden sikerül. Hogy lehet ez?” Minden stimmel. A rossz emberek már nem okoznak az ördögnek problémát. A lábai előtt hevernek a mélységben. Már az ő tulajdonát képezik. Viszont problémát okoznak a Sátánnak azok, akik el akarnak tőle szakadni. Őket támadja szenvedéssel és szerencsétlenségekkel. Az Apokalipszisben ezt írja Szent János:

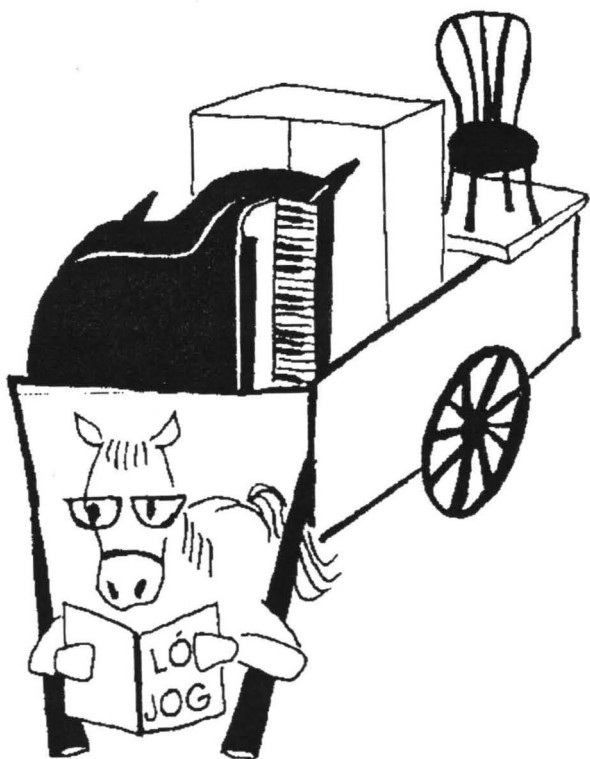
„Ekkor a sárkány haragra gerjedt az asszony ellen, és elment, hogy harcra kelljen a többiek ellen, akik az asszony utódai közül valók, akik megtartják Isten parancsait, és akiknél Jézus tanúságtétele van” (Jel 12,17)

A Sátán nem harcol azokkal, akik tudatosan bűnben élnek. Nem zavarja az életüket, tehát ezek emberi szemmel nézve boldogabban élnek. Sok emberben ez körülbelül ilyen gondolatot ébreszt: minek nekem a vallás, ha az ateisták gyakran boldogabbak, gazdagabbak, egészségesebbek, mint én.

Ne felejts el egy valamit: lehet, hogy éppen azért lesznek nehézségek az életedben, mert jó emberként akarsz élni. Sok ember ezt nem érti és a hittől a földi élet sikereit várja. A Szentírás határozottan állítja, hogy ennek a világnak a fejedelme a Sátán (vö. J 16,11). Ő az aki itt a földön realizálja a saját „elveit”. Vannak itt ellenségei és barátai. A saját belátása szerint jutalmazza ill. bünteti őket. De csak itt, a földön...

Élt-e valaha szabad ember a földön?

Tisztában vagyok azzal, hogy ha jobban elmélyülünk benne, akkor az előző fejezetben elég sötét képet festettem le. Valaki azt kérdezhetné: „Miért nem szaladgálnak az utcán kétségbeesett, káromkodó emberek? Miért lehet, hogy így eladva, bezártan, halálra ítélve tudunk még mosolyogni?” Az emberek különböző módszereket választanak, hogy érzéketlenné váljanak erre a sorsunkra vonatkozó kétségbeejtő igazságra. A leginkább elterjedt módszer, hogy annyira belevetik magukat a munkába, hogy már nem tesznek föl semmilyen kérdést az élet céljáról és értelméről. Nevezzük el közösen ezt „lovasszemellenzős módszernek”. Egyre ritkábban találkozunk ugyan utcáinkon lovas kocsikkal, de mindenki látott már szemellenzőt, amit a kocsi elé befogott állatok kapnak. Ez az apró elmésség azt a célt szolgálja, hogy a ló látókörét szűkítse, nehogy az megijedjen valamitől és megrántsa a kocsit. Egyszóval, a ló csupán annyit lát, amennyi feltétlenül szükséges ahhoz, hogy húzza a kocsit. Hasonló szemellenzőt tesz sok ember a saját szemé-

Húzni vagy nem húzni – ez itt a kérdés

re, bár az is időnként előfordul, hogy egymás szemére teszik ezeket a szemellenzõket az emberek. Minek csinálják ezt? Ugyanazon okból. A lényeg az, hogy elég csak annyit látni, amennyi feltétlenül szükséges, hogy tudják húzni életük szekerét (néha mások szekerét is mi húzzuk). Ilyenkor nem ajánlatos a bûnön, a halálon és hasonlókon gondolkodni. Az a ló, amelynek az a feladata, hogy húzza a szekeret, az dolgozzon, és ne gondolkodjon. Melyik parasztnak kellene egy ilyen filozófus ló:

– Gyia paci!

– Egy pillanat! Csak megfontolom, hogy hova tart az életem – válaszol a gondolkodó ló – és megigazítja a szemüvegét.

Ezért van az, hogy amikor az embereket fölvilágosítjuk, hogy milyen szituációban vagyunk, akkor sokan csodálkozva néznek ránk, és ilyeneket mondanak: „Mit beszélsz te itt nekem valami ferde padlóról? Mi ez a hülyeség az üvegburáról meg a pórázról? Én most éppen az Amerikába szóló vízumomat intézem! Svájcba megyek eprezni! Kocsira gyűjtök a kollégámmal!” Így működik a szemellenzõs módszer. Csak a kocsi rúdját látom. Milyen jól hangzik: „kocsirúd az életem irányítója!”

Nem a szemellenzõkkel, hanem a vonattal kapcsolatban, de ugyanezt a módszert írta le Krenzer Ferdinand „Ez a mi hitünk” című könyvében. Úgy ír: „A pénztárnál valaki ezt mondja: „kérek egy első osztályú jegyet”

Egyetlen első osztályút és semmi mást. Az útvonal, a végállomás teljesen mindegy. Fontos, hogy első osztályú legyen, puha ülésekkel.” Manapság a földön milliő ilyen utas van. Kétségtelen, ez a legnépszerűbb módszer, hogy eltompítsuk az élet értelmére, céljára vonatkozó kérdés élet. Olyan álmom ez, amelyben egyre többen akarnak mélyen elszenderülni. Elaludni a mindennapi teendők között a karrier és a vagyonszerzés kábulatában. Az élet azonban előbb-utóbb fölébreszti az embert.

Néhány éve a varsói megyei kórházban, egy naponta ezerszer előforduló helyzet tanúja voltam. A kórházi ágyon egy negyvenéves férfi feküdt. Teljesen reménytelen állapotban, bár a beteg tudatánál volt. Körülötte a családja: felesége és gyerekei. És a félelmetes csönd. A beteg felnőtt fia említ még valamit Tolpa professzor új módszeréről. De senki – sem ő, sem a beteg – nem hisz már semmiben sem. A feleség mond valamit arról, hogy jövőre fel kell újítani a lakást, de szavai ebben a szituációban ijesztően nevetségessé válnak. Nemrég még normális életet éltek – ház, munka. Nagyon jól ment a soruk. És egyszer csak... fölébredtek. Valaki meghúzta a pórázt. Soha életemben nem felejttem el azt a félelmetes csöndet. Meglepetésüket és abszolút tanácstalanságukat.

Másrészről meg gyakran látom, hogy miképpen élnek meg egyes családok egy-egy közeli hozzátartozójuk halálát. Igaz, hogy a temetés megszervezése sok formalitást igényel, de vannak olyanok, akik hibetetlen buzgósággal vetik ebbe magukat. Busz után rohagnak, sír-

helyet vesznek, gyászjelentést írnak, és még arra sincs idejük, hogy önmagukban megemésszék a történeteket. Ha ezeket az embereket látom, azt gondolom: ők egyszerűen nem akarnak fölébredni. Belevetik magukat ebbe a hatalmas szervezői-kereskedelmi örvénybe, csak hogy elfojtsák azokat a gondolatokat, amelyekkel esetleg le lehetne tépni a szemellenzőket.

Mi, gondolkodók, akik bátran merünk kérdezni (hogyan lehetne ez másképp?!), nem hagyjuk eltakarni a szemünket, és nem fogjuk be a fülünket. Megpróbálunk szembe nézni a problémánkkal. Tényleg depressziósnak és reményvesztettnek kell lennünk? Valójában nem maradna más nekünk, mint a kétségbeesés, ha nem lenne egyéb megoldás...

Kétezer évvel ezelőtt egy zsidó kisvárosban világra született az Ember. Születése teljesen egyszerű volt. Talán az egyetlen különlegesség az, hogy nem házban, hanem egy barlangban született nagyon szegényen. Mégis valami teljesen váratlan dolog történt, amikor három király látogatta meg a barlangban. Messziről jöttek. Nagyon bölcsek és nagyon gazdagok. Furcsa és hihetetlen, de az újszülöttet zsidó királyként tisztelték. Nem tudjuk, hogy ezek a rejtélyes uralkodók tudták-e még valami mást is a titokzatos Csecsemőről. Kétségtelenül nagyra tartották, mert igen értékes ajándékokat hoztak neki és imádva hódolták Őt. Azt mondhatnánk, hogy zsenik voltak, mert ők rájöttek arra, amire emberek milliói még ma sem jöttek rá: Ő az az Ember, aki a mennyekből jött a

földre, hogy megvívjon a Sátánnal a mi szabadságunkért. Az Ember ugyanis, akiről szó van nem más, mint Jézus Krisztus.

Jézus életét jobban megértjük akkor, ha az egész világ rabszolgasága fényében nézzük. Jézus emberként jött közénk. Ha az ember adott el minket a Sátánnak, akkor csak ember szabadíthatott ki minket ebből az alárendelt helyzetből. Ez talán azt jelenti, hogy Isten nem lett volna képes kívülről összetörni halálburánkat? Persze, hogy képes lett volna. Az Alkotó azt is megtehetette volna, hogy a gonosz ne vonzzon minket, így azonban a szabadságunkban korlátozott volna. Mi pedig nagyon jó... bábukká váltunk volna. De Isten annyira tiszteli szabadságunkat, hogy sohasem szól bele. Még csak azért sem, hogy az embert ezáltal jobba tegye. Hányszor történik meg, hogy a nevelők vagy a szülők szinte erőnek erejével akarják rávenni a fiatalt, hogy az ő elveik alapján éljen. Néha ez sikerül is nekik kényszerítéssel, megfélemlítéssel vagy megvesztegetéssel. Ugyanakkor ezzel igen nagy kárt tesznek neveltjűkben! Előfordul, hogy – ilyen módszerekkel – bensőleg teljesen tönkreteszik. Minden látszat ellenére, ahelyett, hogy jó emberré válna, jól viselkedő bábuvá válik.

Ha tehát az emberiségnek igazi megváltásra volt szüksége, akkor valahol magának kellett „megváltódnia” és nem „más” segítségével. Ha tehát az emberiség magát kell, hogy megváltsa, akkor a megváltónak is embernek kell lennie. És íme, felfoghatatlan dolog történt!

Az Isten Fia emberi természetet vett föl és valóban közülünk valóvá lett. Éveken keresztül, mint minden ember tanult beszélni, nevetni, sírni, dolgozni. Ha a megváltást embernek kellett végrehajtania, akkor Isten Fiának is egyszerű emberi úton kellett járnia. Föl kellett építenie saját emberségét, hogy a bűn szolgaságából föl szabadítson minket.

A Sátán nagyon hamar megérezte, milyen veszélyben van. Ezért rögtön Jézus születése után meg akarta ölni, de Ő Mária karjaiban Egyiptomba menekült. Az Apokalipszisben Szent János ezt írja:

„Miután a sárkány látta, hogy letaszították a földre, üldözte az asszonyt, aki fiúgyermeket szült. Ekkor az asszony két nagy sasszárnyat kapott, hogy a pusztaságba repüljön a saját helyére, hogy ott táplálják egy ideig és időkig és fél ideig távol a kígyótól. Ekkor a kígyó akkora vízarat bocsátott a szájából az asszony után, mint egy folyó, hogy elsodortassa őt a folyóval. De a föld megsegítette az asszonyt, megnyitotta száját, és elnyelte a folyót, amelyet a sárkány bocsátott ki a szájából” (Jel 12, 13-16).

Amikor Jézus harmincéves korában elkezdte nyilvános működését, a Sátán – szinte kérlelve – megpróbálta Őt eltéríteni a megváltás szándékától. Ugyanis erről van szó a kísértési jelenetben. Miután Jézus visszautasította az ajánlatot, a Gonosz mindenáron el akarta veszejtteni.

Tudta, hogy Jézus elindult a jóság és szeretet útján. Ezért már az út legelején kísérletet tett arra, hogy megölje Őt. Szent Lukács így írt erről:

„(Jézus szavait) hallgatva mindnyájukat düh töltötte el a zsinagógában. Fölkeltek, kidobták őt a városból, és föl vitték annak a hegynek a oldalára, amelyen a városuk épült, hogy letaszítsák őt. Ő azonban áthaladt köztük és eltávozott.” (Lk 4,28-30)

Még többször is kezet emeltek Jézusra, hogy életében megkövezzék. De ő csak tovább járt, miközben gyógyított, táplált, megbocsátott. Járt a Palesztina ösvényeit, szívében tiszta, teljesen büntelen szeretettel. A Megváltó azonban tudta, hogy előbb vagy utóbb sor kerül a végső összecsapásra. Ez akkor teljesült be, amikor a Sátán szolgálói elfogták, megkorbácsolták, fejére töviskoronát helyeztek. Ezzel a kegyetlen kínzással is az volt a Sátán célja, hogy Jézust eltántorítsa megváltói szándékától. Ki akarta kényszeríteni belőle azt a szót, hogy: elég! Tudta, hogy Isten segítségével Krisztus bármelyik pillanatban megszakíthatja szenvedését. Ezzel megszűnt volna egynek lenni közülünk, s már nem lett volna ugyanolyan ember, mint mi. Úgy újból egyedül maradtunk volna minden remény nélkül. De Krisztus nem hátrált meg. Szíve mindvégig tele volt szeretettel és azzal az elhatározással, hogy az Atya akaratát teljesítse. A Sátán Krisztus vállára keresztet rakott, ütötte, rúgta, gúnyolta és le-

köpte, de Ő csak ment tovább. Ekkor a Sátán gyűlölete a keresztre feszítette: a kételkedés és megtörés pillanatára várt. De Jézus szívében a szeretet az emberiség minden bűnénél nagyobb volt. Végül a Sátán megölte Jézust, mert már semmi egyebet nem tudott csinálni. A Megváltó mérhetetlen szeretete összetörte rabságunk láncait. Harmadnapon Jézus a tanítványai közé lépett és azt mondta: „Békesség nektek”. Jézus győzött! Mint első az emberek között, kiszakította magát a bűn következményeiből, amely minden ember közös sorsa. Átlépte az emberi lét határait. Jézus továbbra is ember maradt, de már nincs rajta hatalma a szenvedésnek és a halálnak. Többé sem az idő, sem a tér nem akadályozhatja. Feltámadása után milyen könnyen hatolt át Jézus az ajtón. Szent János írta az Evangéliumában:

„Mikor azon a napon, a hét első napján este lett, és a helyiség ajtaja, ahol a tanítványok összegyűltek, be volt zárva a zsidóktól való félelem miatt, eljött Jézus, megállt középen, és azt mondta nekik: Békesség nektek!” (Jn 20,19)

Jézus nem azért tudottilyent tenni, mert Isten, hanem azért, mert feltámadott ember! Jézus maga is erre hivatkozott. Hiszen az apostoloknak is ezt mondta:

„Nézzétek meg a kezemet és lábamat, hogy valóban én vagyok! Tapintsatok meg, és lássatok, mert a

szellemnek nincs húsa és csontja, de amint látjátok, nekem van. Ezt mondta, azután megmutatta nekik a kezét és a lábát. (...) Azt mondta nekik: van itt valami ennivalótok? Erre adtak neki egy darab sült halat. Elvette, és a szemük láttára evett belőle” (Lk 24, 39-42)

Valaki jogosan megkérdezhetné: „ Most miért örüljek annak, hogy Jézus kiszakította magát a bűn következményei alól, ha rám viszont továbbra is ugyanúgy vonatkoznak ezek? Változtat ez bármit is az én helyzetemen?”

Jézus ezt mondta magáról:

„Én vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14,6)

Ez tehát nem annyit jelent, hogy Jézus most már szabad, de minket rabságunkban magunkra hagyott, hanem azt, hogy Ő megnyitotta számunkra az öröktől fogva zárt kapukat. S amint egykor apánk válláról a fára fel tudtunk kapaszkodni, úgy most Jézus megtestesülése révén juthatunk a másik oldalra. Jézus ugyanis egyszerre itt is, ott is jelen van. De mit kell tennünk, hogy a másik oldalra kerüljünk, oda, ahol a teljes szabadság van?

Képzelnék el, hogy egy nagyon erős sodrású patak szélén állunk. Át akarunk kelni a másik oldalra, de rögtön felismerjük, hogy ez meghaladja a képességeinket. Olyan erős a sodrás, hogy biztosan magával ragadna

minket. Ahogy így tanácstalanul állunk a parton egy hatalmas ember lép hozzánk. Hihetetlenül magas, egy igazi atléta alkat. Föjlánlja, hogy átvisz minket ha segítünk neki, pontosabban, ha nem hátráltatjuk. Azt akarja, hogy egész végig kapaszkodjunk a nyakába mindkét kezünkkel, ne forgolódjunk, ne rugdalózzunk, mert ez megakadályozhatja a másik partra jutást. Amikor beleegyezőn a feltételeibe, az emberünk a nyakába vesz és belegázol a sebes patakba. Tele vagyunk félelemmel és kétséggel, vajon nem csapott-e be minket, vajon képes-e átvinni minket a túlpartra. Kísértést érzünk arra, hogy elmene-küljünk, kitépjük magunkat a karjaiból és egyedül úsz-szunk tovább. De az ember hangja megnyugtat. Még szorosabban hozzábújunk, habár körülöttünk minden tombol, és hagyjuk, hogy továbbvigyen. Leírhatatlan há-lát érzünk, amikor az ismeretlen letesz a másik parton.

Még tanácstalanabb az ember a bűn- és halálfolyó partján. Csak Jézus vihet át minket a szabadság oldalára, de Ő is feltételeket szab. Erősen Belé kell kapaszkod-nunk. Mindkét kezünkkel. Mit jelent ez? Hogy Jézus megválthasson minket, kétféleképpen kell átölelnünk. A szentségeken és az élő hiten keresztül. Ennek bizo-nyítóka keresztény életünk. Tehát keresztelkedjünk meg, bérmálkozzunk, vegyünk részt misén, áldozzunk, gyón-junk, de mindez legyen összekötve keresztény viselke-désünkkel: Élünk becsületesen, tudjunk megbocsátani, kerüljük a bűnt. Ha valaki elhanyagolja valamelyiket a két út közül, akkor vallásossága nem lesz elég, hogy tel-

jesen szabad legyen. Ha valaki nagyon buzgón gyakorolja vallásosságát, de a mindennapi életben nem tartja be a parancsolatokat, akkor kapcsolata Krisztussal nem mély. Hasonló a helyzet, amikor valaki rendes ember, de tudatosan nem él a szentségekkel. Ebben a helyzetben sem mondhatjuk, hogy a szabadság felé tör. Milyen gyakran hallok ilyeneket: „Minek járjak vasárnaponként templomba? Az a lényeg, hogy jó emberként éljek!” Ez a kijelentés fölér egy ilyen állítással: „A motor az autó lelke, akkor tehát minek törődünk a kerekekkel?” Ha valaki rendesen él, de tudatosan elhanyagolja a szentségeket és az imát, hasonló ahhoz az emberhez, aki egy egész rakás fát gyűjtött, de nincs gyufája és nem tud tüzet gyújtani. Az az ember viszont, aki gonoszul él, de buzgón jár templomba, hasonlít ahhoz, akinek van gyufája, de egy árva faága sincs. Tűzrakáshoz mind a fára mind a gyufára szükség van. Hogy az autó menni tudjon, motor is kell, meg kerekek is kellene.

Amikor arról beszéltünk, hogy miképpen történik a megváltásunk, azt írtuk, hogy „át kell ölelnünk az Úr Jézust”. A valóságban ennél többről van szó. Nekünk Jézussá kell válnunk. Lehetséges ez? Először hallgassuk meg Jákob és Ézsau történetét az Ószövetségből

Amikor Izsák megöregedett és szeme elhomályosodott, úgyhogy már nem látott, hívatta idősebb fiát, Ézsaut, és azt mondta neki: „Fiam!” Ő azt felelte: „Itt vagyok!” Ekkor az apja azt mondta neki: „Lá-

to**d**, megöregedtem, s nem ismerhetem halálom napját. Fogd a fegyvereidet, a tegezt meg az íjat, menj ki a mezőre, és ha elejtesz valamit a vadászaton, készíts belőle nekem ételt, úgy, amint, tudod, hogy szeretem! Aztán hozd el, hogy egyek, és megáldjon téged a lelkem, mielőtt meghalok!”

Rebeka meghallotta, hogy Izsák a fiával, Ézsauval beszél. Mihelyt kiment Ézsau a mezőre, hogy zsákmányt ejtsen, és föláldozza, Rebeka így szólt a fiához, Jákobhoz: „(...) menj el a nyájhoz, hozz nekem két igen jó kecskegidát, hogy ételt készítsék belőlük atyádnak, olyat, amelyet szeret, hogy amikor beviszed atyádhoz és megesz, téged áldjon meg mielőtt meghal”

„Ő azt felelte neki: „Tudod, hogy Ézsau, a bátyám szőrös ember, én meg csupasz vagyok. Ha atyám megtapogat és megismer, félek, azt gondolja, hogy gúnyt akartam űzni belőle, és áldás helyett átkot vonok magamra.” Anyja azonban azt mondta neki: „Én rád szálljon az átok, fiam! Csak hallgass szavamra, menj el, és hozd ide, amit mondtam!”

El is ment tehát, elhozta és odaadta anyjának. Az elkészítette az ételt, úgy, amint tudta, hogy atyja szereti, azután fölöltöztette őt Ézsau legjobb ruháiba, amelyek nála voltak a házban, s a kecskegidák bőrével körülvette a kezét és befödte a csupasz nyakát. Aztán meg az ételt meg a kenyeret, amelyet készített, odaadta fiának, Jákobnak a kezébe.

Ő bement atyjához, és így szólt: „Atyám!” Az így válaszolt: „Hallgatlak! Ki vagy te, fiam?” Jákob erre azt mondta apjának: „Én vagyok elsőszülötted Ézsau! Úgy cselekedtem, ahogy parancsoltad nekem. Kelj fel, ülj le és egyél vadászatomból, hogy megáldjon engem a te lelked.” Ám Izsák újra szólt a fiához: „Hogy találtad ezt ilyen hamar, fiam?” Jákob azt felelte: „Az Úr, a te Istened akarata volt, hogy hamar elélem jöjjön, amit kerestem!”

Izsák erre így szólt Jákobhoz: „Gyere csak ide, hadd tapogassalak meg, fiam, s hadd győződjem meg, te vagy-e, az én Ézsau fiam, vagy sem!” Ő odament apjához, Izsák megtapogatta, és így szólt: „A hang ugyan Jákob hangja, de a kéz az Ézsau keze!” Nem ismerte meg, mert a szőrös kezei jobban hasonlítottak Ézsaura. (...) Izsák, az ő atyja azt mondta neki: „Gyere ide hozzám, és csókolj meg, fiam!” Ő odament és megcsókolta. Erre aztán, mihelyt megérezte ruhái illatát, megáldotta őt ezekkel a szavakkal:

„Íme, olyan az én fiam illata,
mint a dús mező illata,
amelyet az Úr megáldott.
Adjon neked az Isten az ég harmatából
s a föld kövérségéből,
bőséget a gabonából és a borból.
Népek szolgáljanak neked,
nemzetségek boruljanak eléd:

**légy ura testvéreidnek,
és anyád fiai hajoljanak meg előtted.
Aki átkoz téged, legyen átkozott,
s aki megáld téged, teljen el áldással!”**

(Ter 27, 1-29)

Ez a történet a Teremtés könyvéből még jobban segít megérteni, hogy milyen módon válhatunk teljesen szabadokká. Teljes mértékben csak a Szentháromság szabad. Hogy ebben a fölfoghatatlan szabadságban részt vehessünk, nekünk is szinte Istenné kellene válnunk, pontosabban részt kellene vennünk az Istenség természetében. Lehetséges ez? Igen! Éppen Jézus Krisztuson keresztül! Ő általa vehetnénk részt Isten életében. Egyesülhetnénk Vele. Ehhez viszont Jézussá kellene változunk. Tréfásan megfogalmazva, olyannyira Krisztushoz kellene hasonlónak válnunk, hogy Isten „becsapódjon” és „beengedjen” isteni házába. Nem az a hivatásunk tehát, hogy csak kövessük Jézust. Nekünk Jézussá kell válnunk! Úgy kell Vele egyesülnünk, hogy ránk is igazak legyenek Szent Pál szavait:

„Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20)

Az apostol hasonlóan fogalmazta meg lelkipásztori munkájának célját is. Ugyanebben a levelében írja ezt a tanítványoknak:

„Fiacskáim, akiket fájdalommal szülök újra, míg Krisztus kialakul bennetek” (Gal. 4,19)

1906 novemberében halt meg Dijonban huszonhat éves korában Catez Erzsébet, kármelita szerzetesnő. Akik halálánál ott voltak, később azt mondták, hogy az arca, melyet a betegség és a szenvedés már teljesen eltorzított, időnként meghatóan hasonlított a Szenveddő Krisztuséra. Olyan lehetett, mint Jézusé a kereszten.

Talán nekünk is sikerül annyira egyesülnünk Krisztussal, mint Szt. Pálnak vagy Dijoni boldog Erzsébetnek. De hogy ezt elérjük, először a mindennapi egyesüléseket kellene véghez vinnünk. Mi ennek a lényege? Az, hogy az egész életünket egyesítsük Krisztussal. Ezért kapjuk a Szentlelket a keresztségben és a bérmálás szentségében. Egyesülünk Vele a szentáldozásban is. De ugyanakkor úgy kellene néznünk, beszélünk és viselkednünk, mint maga Krisztus.

Szabadok-e a keresztények?

Mielőtt megpróbálnánk erre a kérdésre válaszolni, képzeljük el a következő szituációt: egy német hadifogolytáborban, fogságban tartanak egy csoport tisztet. A hadifogolytáborok nagyban különböztek a koncentrációs táboroktól. A németek még némi tisztelettel voltak az ott fogságban tartott tiszték iránt. Ezért ezekben a táborokban nagyjából betartották a hadifoglyokra vonatkozó nemzetközi egyezségeket. A koncentrációs táborokhoz képest itt egészen elviselhető körülmények uralkodtak. A foglyokat nem verték, nem kellett embertelen munkát végezniük és hát a leglényegesebb különbség, hogy itt nem folyt emberirtás. Az itt foglyként tartott tiszték aránylag normális kenyéradagot kaptak, könyveket olvashattak, kaphattak csomagot otthonról. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy itt üdültek a tiszték. Csak ki akartam emelni a különbséget a hadifogolytáborok és az olyan táborok között, mint amilyenek pl. Auschwitzban voltak. A hadifogolytábort sokan fogságnak érezték, ezt bizonyítja az a tény is, hogy sokan kísérelték meg a szö-

kést. Nyilván különböző eredményekkel. Azok, akiknek próbálkozása sikertelenül végződött, gyakran az új szökést kezdték el tervezni. Voltak azonban olyanok is, akik beletörődtek a sorsukba és passzívan várták a háború befejezését.

Próbáljuk meg ezeket figyelembe véve elképzelni a következőt: Néhány tiszt szökést akar megkísérelni. Nagy titokban kezdenek el ásni a drótkerítés alatt. Egy-más után bújnak be a lyukba, és ott centiről-centire kaparják ki a földet. Fáradtak és piszkosak. A társaik, habár tudnak a tervről, nem kapcsolódnak hozzájuk. Úgy gondolják, hogy a szökésnek semmi értelme sincs. Ácsorognak valahol a barakkjuk mellett és mosolyogva a régi szép időket emlegetik.

Most tegyük föl a kérdést: az a rab, amely most éppen az alagút közepén ás, szabad-e vagy sem? Egyik oldalról nem. Az alagút mélyén, fáradtan és koszosan nem éppen egy szabad embert juttat az eszünkbe. Mégis, ha úgy vesszük, akkor a földalatti alagútban már semmi sem választja el a szabadságtól (feltéve, hogy az alagút már készen van). Akkor talán tegyük föl így a kérdést: Ki van közelebb a szabadsághoz? Vajon a tiszta, mosolygós, beszélgető tisztek, vagy a másik, lihegő, koszos, aki éppen az alagúton keresztül nyomja át magát? Természetesen ez utóbbi van közelebb a szabadsághoz. Tehát már szabad, habár az utolsó pár méter még hátra van.

Úgy tűnik nekem, hogy a keresztények pont így szabadok. Egyesültek Krisztussal és már semmi sincs sza-

badságuk útjában. Viszont még mindig az alagútban vannak, és hát be kell vallani, ez az alagút elég kényelmetlen. Az, hogy a szabadság felé tartanak, nem jelenti azt, hogy azt el is érik.

Azt a rabot is, amelyik már majdnem kijutott, az utolsó pillanatban észreveheti az őt, és visszateheti a kerítés mögé. Az a keresztény is, aki egyesült Krisztussal és vele együtt tart a szabadság felé, megtörhet, az ördög hatalmába kerülhet és elveszthet mindent. De abban a pillanatban, amikor egyesült Krisztussal a liturgiában és betartja parancsait, akkor azt mondhatja, „szabad vagyok!”

Egyszer egy gimnáziumi hittanóra elején, amikor a pap azt mondta, hogy ma a szabadságról lesz szó, az egyik diák hangosan fölnevetett.

– Miért nevezsz? – kérdezte a hitoktató.

– Az atya akar nekünk a szabadságról beszélni? Az atya?! – szinte fölkiáltott a fiatalúr. – Hiszen senki sem korlátoz jobban minket a szabadságunkban, mint az Egyház! Az egyetlen dolog, amit a papok jól meg tudnak mondani az, hogy mit nem szabad csinálni. Ezt ne olvasd, azt ne nézd, ne igyál vodkát, ne cigarettázz, ne csókolózz. Mindenki ismeri ezt az egész litániát. És most az atya akar nekünk a szabadságról beszélni?

Még egyszer visszatérve a hadifogoly példához, fölteszem a kérdést: Ki a szabad? Az az ember, aki az alagútból már látja a fényt, vagy a társai, akik inkább marad-

tak és most mosolyogva álldogálnak és csevegnek a napon?

Milyen gyakran ítélkezünk látszat alapján, amikor a szabadságról van szó. Ki a szabad? Az, aki azt tesz, amit akar? Az, aki nagyon laza és nem lehet zavarba ejteni? És ki az, aki fogoly? Az, aki merev és állandóan azt ismételteti, hogy „ezt nem szabad”, „azt nem csinálhatom”? Föltűnt már nektek, hogy az állatkertben a majmok milyen nyeglék a ketrecükben? Néha órákon keresztül lustán heverésznek a napon. Teljesen felszabadultak és még a fülük botját sincs kedvük megmozdítani. A lazaságban egész biztosan ők a mesterek.

Egyszer egy hittanos csoportommal karmelita nővérek kolostorát mentünk megnézni. Ez egy pápai klauzúrát vállaló közösség, tehát a nővérek fogadalmat tesznek arra, hogy soha nem hagyják el a kolostort. A külvilággal való kapcsolatuk teljesen korlátozott. Még ha beszélget is valaki egy nővérrel, akkor a nővér és látogatója között egy rács van. Ha valamit át akarunk neki adni, akkor be kell tenni egy fiókba, amely kihúzható az elválasztórács mindkét oldalán. Mindez általában nagy hatással van azokra, akik először látnak kolostort. Így volt ez az én csoportom esetében is. Ültünk csöndben a rács előtt és vártuk a nővért. Amikor megjelent – nagyon mosolygós volt – elkezdtünk beszélgetni. A legtöbb kérdés arra vonatkozott, hogy milyen az élet egy ilyen szokatlan helyen.

Amikor elhagytuk a kolostort senki sem titkolta, hogy milyen hatással volt rá ez a hely. A lányok egyáltalán nem palástolták a csodálatukat, hogy a nővérek ekkora áldozatot hoztak. Az őszinte Anna még sajnálta is a nővért:

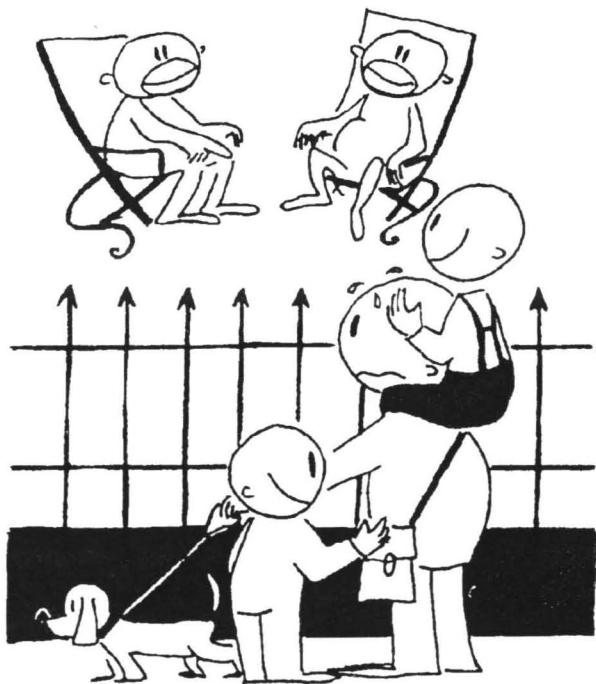
– Ilyen fiatal, ilyen szép és így bezárkózott élete végéig! Ez annyira hihetetlen! Tudom, hogy ezt maguk választották, de szerintem ez olyan, mint egy börtön!

És ekkor Gergő olyat mondott, ami mindenkit meglepett:

– Én meg, amikor néztem a nővért, azon gondolkodtam, hogy ki van itt a rács mögött? Ki az, aki itt be van zárva, és ki van szabadon? Ő vagy mi? Mit változtat az, hogy mi ma busszal megyünk haza, vagy holnap moziba megyünk. Lehet, hogy ő van szabadon, nekünk meg hosszú a kifutónk? A szabadságot úgy mérik, hogy hány négyzetméteren mozoghatunk? Ha az egész világ a miénk lenne, akkor is – az egész univerzumhoz képest – csak egy kis rétecske tartozna hozzánk.

Amikor mindannyian elhallgattunk és elgondolkodtunk Gergő szavain, Kati így szólt:

– Emlékeztek arra a példabeszédre, amelyben az ember eladta minden földjét és elment megvenni azt a szántóföldet, ahol a kincs el volt rejtve. Biztos a szomszédai kinevették, amiért ilyen rossz üzletet köt. Mások talán sajnálták, hogy szegény elvesztette az eszét, de ő tudta mit csinál. És mi lenne, ha kicsit megváltoztatnánk a példabeszédet: néhány nő megtalálta a szabadságra ve-

Csimpánzusvagányusz

zető út kapuját. Megvették a földet, amelyiken állt, körülvették egy nagy, vastag fallal, és örökre odaköltöztek. És habár még itt voltak, de már a szabadság világában éltek. És a világi, bölcs ifjúság busszal ment tőlük hazafelé és nagyon sajnálta őket: „milyen szegények ezek a nővérek”.

Erre a befejezésre mindannyian elneveltük magunkat. Csak Dorottya sóhajtott fel halkán és félig hangosan ezt mondta:

– Van benne valami...

E beszélgetés óta gyakran gondolkodtam azon, hogy ki szabad valójában. Két esetre emlékszem határozottan, mely még inkább segített megbizonyosodnom abban, hogy óvatosan kell kezelnem a szabadság témakörét.

Amikor kórházi lelkész voltam, új nővér érkezett az osztályra – egy szerzetes. Nagy volt a felfordulás, amikor a hír felröppent, hogy szerzetes fog dolgozni a kórházban. Többnyire könnyedén kommentálták az eseményeket. Egy idősebb nővér azt mondta a társainak:

– Na lányok, holnaptól nincs cigi és smink, csak rózsafüzér a kezetekben. Vége a tréfának, kezdődik a kolostor!

Egy fiatal orvos megkérdezte:

– Atya szerint meg lehet hívni majd egy kávéra?

Ezeket a megjegyzéseket nem az ellenségeskedés szülte. Nagyon kedvesen fogadták a nővért az osztályon, bár mindenki nagy kíváncsisággal figyelte minden mozdulatát. Mit mond, mit eszik, hogyan dolgozik. Az

együttműködés egyre jobban ment, mert azon kívül, hogy a nővér nagyon jó szakember volt, ráadásul még egy derűs, szeretetteljes személy is. Egy szóval mindenki – a személyzet is, meg a betegek is – nagyon megszerették. A szeretet egyik jele a nővérszobában zajló közös sajnálkozás volt.

– Miért jó neked abban a kolostorban élni? – kérdezték a barátnői. Szép lány vagy, nem egy rendes fiú feleségül venne. A gyerekeid is szépek lennének.

A nővér mindig mosolyogva válaszolt:

– Olyan rendeset és szeretetreméltót, mint az Úr Jézus sehol sem találok. És jövőre kezdek dolgozni az óvodánkban, és akkor rögtön lesz harminc gyerekem.

Ezeket a magyarázatokat a nővérek egyáltalán nem tudták megérteni.

– Mit kapsz te ettől az élettől? – kérdezték. – Nem öltözhetsz föl rendesen, nem táncolhatsz. Gyere ma velünk cukrászdába – viccelődtek – Janicki doktor mindenkit meghív egy konyakra az esküvője alkalmából.

– Majd imádkozok érte, az esküvői tortából egy szeletet meg szívesen elfogadok – mondta kitaratóan az apáca.

– Kár – folytatták sajnálkozásukat a nővérek. – Annyi ajtó zárva marad előtted.

Ilyen beszélgetések zajlottak egészen addig a napig, míg egy bizonyos dologra sor nem került.

A kórházba egy fiatal fiút hoztak, akinek valami volt a tüdejével. Mindennapi eset, senkit sem lepett meg. A

botrány csak ebéd után tört ki. A szobába beesett a főnővér és még szinte a küszöbön mondta:

– Lányok! Ez az új a tizenhatos szobában HIV pozitív! AIDS-es! Én hozzá nem nyúlok! Semmi pénzért sem! Be sem teszem oda a lábam! Vigyék el gyorsan a fertőző osztályra!

Hasonló véleményen volt a többi nővérke is. Nem akadt egy vállalkozó sem köztük, hogy a beteget ápolja. Mindannyian egyöntetűen csak azt kérdezték:

– Hogy szállíthatták őt egyáltalán ide?

A főorvos azt mondta, hogy az ügy el van intézve, és néhány óra múlva a pácienszt át fogják vinni a fertőző osztályra. De jó lenne, ha addig valaki foglalkozna vele. A nővérek bejelentették, hogy a főorvos foglalkozzon a beteggel, és ők egységesen kerülték a tizenhatos szobát.

Amint az apáca megjött a saját műszakjába, hamar megtudta, hogy mi történt. Nem gondolkodott sokat, hanem fogta magát, bement a beteghez, megigazította az ágyneműjét, ebédet adott neki és kedvesen elbeszélgetett vele. Amikor visszajött, a meglepett kolléganői ezt kérdezték tőle:

– Nem félsz oda bemenni? Még elkapsz tőle valamit.

– Egy kicsit félek, de nem tehetem, hogy nem megyek be – felelte ő. – Mert vannak ajtók, amiket el lehet kerülni, de vannak olyanok, amelyeket ki kell nyitni.

Azóta, bár néha még tréfálkoztak az apácával, már senki sem sajnálkozott felette.

Valóban sok gondolkodásra ad okot a szabadságunk, ha azon elmélkedünk, mely ajtókat akarjuk kinyitni, és melyeket nem.

A másik eset a hegyekben történt. Még kispap voltam, amikor a Nyugat Tátrában a Chocholów völgyben szálltam meg egy menedékházban. Egy tizenegynéhány fős szobában együtt laktam néhány wroclawi fiúval. Elég fiatalok voltak, talán tizenöt, tizenhat évesek, de be kell valljam, nagyon derék fiúk voltak, és nap mint nap nagy túrákat tettek meg. A hat fiú három dohányzó és három nemdohányzóra oszlott meg.

A dohányosok észrevehetően nagyobbra tartották magukat nemdohányzó társaiknál. Tüntetően mindig a menedékház ebédlőjébe vonultak egy cigire és közben ilyeneket mondtak a társaiknak:

– Fiatalok vagytok, nem tudjátok, mi a jó.

Az antidohányosok csak kikérték maguknak, hogy hagyják őket békén. A füst hívei azonban nem bírták türtőztetni magukat az efféle megjegyzésektől:

– Anyuci és apuci messze vannak, miért nem próbáljátok ki a szabadság aromáját? Talán félték anyucitól? Felejsétek már el a „nem szabad”-ot, gyertek rágyújtani!

A három fiú azonban kitartott, és nem fogadta el a meghívást a „nikotinos szabadságra”.

Egyik nap, nem sokkal azután, hogy a wroclawi fiúk elmentek, elkezdett zuhogni az eső. Azt hittem, hogy fiatal barátaim hamarosan visszajönnek, de őket kemény

fából faragták. Elhatározták, hogy végigjárják az aznapra tervezett útvonalat. Amikor ebéd után visszajöttek nagyon siralmas látványt nyújtottak. Az nem kifejezés, hogy csurom vizesek voltak. Egyszerűen bőrig áztak. Elmentek átöltözni, szárítkozni. Amikor nagyjából rendbe szedték magukat, a dohányosok úgy gondolták, hogy itt az ideje, hogy rágyújtsanak. Amikor az egyikük belenyúlt a hátizsákjába, arca rémületet tükrözött. Cigi helyett egy barna masszát húzott elő, az elázott dohány és papír keverékét.

– Kristóf! Van cigid? – kérdezte dohányos haverját.

– Nincs. Hiszen nálad volt mindkét csomag – hangzott a válasz.

– És nálad, Márk? Van valami? – kérdezte reménykedve.

– Nincs, egyszerűen semmim sincs – válaszolta a harmadik dohányos. – Ne hülyéskedj, minden elázott?

– Mit tegyünk, fiúk? – idegeskedett az első. – A büfé már zárva és itt azt hiszem senki sem dohányzik.

Kétségbeesett keresésbe kezdtek. Először átkutatták a hátizsákokat, aztán benéztek az ágyak alá. Amikor ott tartottak, hogy a szemetesben keressenek néhány nem teljesen elszívott cigarettát, az egyik emeletes ágyról Bálint nem kis iróniával és rosszmájúsággal megkérdezte:

– Hé, szabad férfiak! Mit búvárkodtok ott a szemetesben? Ott érzitek a szabadság ízét? Lazítatok már!

Ez a történet különösen akkor jut az eszembe, amikor reggel tájt utazok a buszon, olyan öt óra felé. Mindenki

A szabadság forrása

alszik még, üresek az utcák. Csak imitt-amott látok olyan urakat, akiket valaha hidegen hagytak az ilyen dolgok, mint iskola, munka, Egyház. Úgy tűnik nekik, hogy szabadok. Nem kell dolgozniuk, és azt csinálnak, amit akarnak. Akkor ki küldte ki őket ilyen korán az utcára? Mit keresnek jobbra-balra az út mentén? Szemel-lenzőjük van. Habár mindenfelé néznek, csak egy valamit látnak, mégpedig az üvegecskéjüket. A gondolataik csak egy kérdés körül forognak: „mit is ihatnék én itt?”

Tényleg hihetetlen, hogy manapság mennyire össze-keverték a szabadság és rabság fogalmát. Milyen sok ember gondolja, hogy szabad, miközben a gyengesége és szenvedélyeinek a rabja.

Még egy hegyi példa a szabadságról

A hegyekben nagyon jól lehet a szabadságról elmélkedni. Egyszer megadatott nekem, hogy szinte egy egész előadást nézzek végig a szabadságról.

Megbeszéltem a barátaimmal, hogy fölmegyünk a Kasprowy-ra. De nem ám libegővel, Isten ments! A mi saját lábunkon. A barátaim még Varsóba akartak telefonálni, úgyszólván elmentek a postára. Nem volt túlságosan kedvem velük menni, így megbeszéltem velük, hogy megvárom őket a zöld út kezdeténél. Amikor a megbeszélt helyen voltam, leültem egy farönkre és néztem hol a kilátást, hol az arra elhaladó embereket. Egyszer csak észrevettem, hogy Kuznice felől három olyan harminc év körüli hölgy közeledik. Elég elegánsak voltak, fodros kis nyári ruhában, gyönyörű, magas sarkú cipőben. A frizurájuk és sminkjük nagyon gondosan volt elkészítve. Elég hangosan lihegtek, ahogy másztak az enyhe lejtőn fölfelé, miközben egyiküknek még a szalmakalapjára is ügyelnie kellett. Mindezek ellenére nagyon harcias han-

gulatban voltak. Amikor közelebb értek hozzám, a következő párbeszédet hallottam:

– Hú, milyen képet vágnak majd ha fölérünk! – mondta nem kis meglepődöttséggel a legmagasabbik.

– Legjobban Mirek fog ledöbbsenni. Hiszen ő mondta pont tegnap a buliban, hogy előbb fog a tenyeremen kaktusz nőni, mint hogy mi megmásszuk a Kasprowy-t – fűzte hozzá a szalmakalapos.

A harmadik volt a legkevésbé optimista:

– Lányok, biztos meg tudjuk csinálni? Olyan magas ez a hegy, – majd hozzátette: – Lehet, hogy mégis velük kellett volna menni a felvonón.

– Én ne másznék föl? Hiszen én valamikor művészi tornáztam. Nagyon kisportolt vagyok még ma is – mondta a legmagasabb „hegymászó”. – Felvonózzanak csak ők. Ha nem kapnak jegyet délre, akkor még előttük fölérünk!

– Biztos föl tudunk mászni, de most ülünk erre a farrönkre és pihenünk egyet, mielőtt továbbmennénk – ajánlotta a kalapos szépség.

Úgy is tettek. Mellém ültek és letették a nylonzacskójukat a fűbe, elővették a napozóolajukat, egy „Tina” magazint, napszemüvegüket, kekszet és természetesen a neszesszerüket. Ott ültünk mindannyian csöndben miközben a hölgyek új erőt gyűjtöttek. Eközben a fák között fölbukkant egy hegymászócsapat, akik hatalmas hátizsákokat cipelve gyors léptekkel mentek el mellettünk.

Amikor eltűntek az erdőben, a szalmakalapos nem leplezte ámulatát:

– Mi abban az élvezet, hogy ilyen nehéz hátizsákokat cipelnek?! Minden náluk van. Kötelek, kampók és edények is. Ettől borzasztóan el lehet fáradni.

A második hölgy is hasonló véleményen volt. Ezt mondta, miközben becsukta a szemét és arcát a nap felé fordította:

– Tudod, mindenütt vannak fura emberek. Én az életben nem lennék képes ilyesmit fölvenni a hátamra.

Néhány perc múlva fölálltak, és a mulatságos menet továbbindult a csúcs felé. Éreztem, hogy ezzel nem ért véget a komédia, és vártam a történet továbbfejlődését. Amikor a hölgyek eltűntek a fák között, kétségek szálltak meg, hogy nem kellene valahogy megállítanom őket? Talán jó lenne utánuk futnom, lebeszélni őket erről a vállalkozásukról? – gondoltam.

Néhány perc múlva a szituáció magától rendeződött. A fák között föltűnt a háromfős hölgycsapat, amely minden kétséget kizárva visszafelé igyekezett.

– Anna, te mindig belerángatsz valamibe! – kiabálta a legkisebb! – Hol találok itt Zakopanében most cipészt? A cipőm sarka teljesen tönkrement!

A szalmakalapos is panaszkodott:

– Én meg dobhatom ki a harisnyámat, és a lábamat is teljesen összekarcolták ezek a bokrok.

Amikor elhaladtak mellettem, teljesen merev arccal próbáltam nézni őket. Nagyjából sikerült, de belülről rá-

zott a nevetés. Amikor egyedül maradtam a mezőn, eszembe jutottak az igazi hegymászók. Gondolom már jó messze jártak. Talán Swinicán keresztül mentek és onnét Orla Percre? Nem féltettem őket. Ha az ember nem vagánykodik, jó a felszerelése, és rendesen kibiztosítja magát, akkor akármilyen magas hegyet megmászhat.

Egyszer egy szinte káromló gondolat jutott az eszembe: Hiszen a pápa is és a kábítószeres is, a pap és a prostituált is, a szerzetes és a sex-shop tulajdonosa is – ugyanazt akarják. Valaki máris fölháborodottan rám akar szólni: „Hogyan? A pap és a prostituált ugyanazt akarják? Hiszen ez a papság rágalmazása!” Nem. Nézzük csak. Hiszen: MINDEN ember boldog akar lenni. A boldogságot keresik azok is, akik hatalmas vagyontra tesznek szert. Boldogok akarnak lenni, akik színészi vagy énekesi karrierről álmodnak. Nem csak az egyetemisták és sportolók vágyakoznak a boldogságra, hanem a tolvajok is, akik úgy gondolják, hogy ők találták meg a boldogságra szóló receptet. Egyesek nyilvános házban keresik, mások meg zarándokúton. Tudom, hogy a hasonlat kissé sokkoló lehet, de minden ember célja ugyanaz: a boldogság. Mi a különbség? A felszerelés és a kibiztosítás.

A boldogságot hasonlíthatnánk egy magas hegyhez, amelyre minden ember föl akar mászni. De figyeljük csak meg, mennyire különböző stílusban akarnak rá az emberek följutni! Hasonlóan a fent említett hölgyekhez,

vannak, akik könnyen, kellemesen akarnak a hegyre fölkerülni. „Biztos följutunk! Minek ez a sok felszerelés?!” Mondhatnánk úgy is: Minek nekünk a parancsolatok?! Minek a tilalmak és utasítások? Hiszen ez egyszerű! Elég csak az alkoholért, a szexért vagy a kábítószerért nyúlni. Elég csak annyit mondani a szüleinknek: „nem érdekelték” és elmenni oda, ahová csak akarunk. És máris „szabaddá” válunk. Sokan ilyen életet választanak – kibiztosítás nélkül. De vannak olyanok, akik magukkal viszik a parancsolatok szögét, az engedelmesség kötelét, és mindig náluk van az erkölcsösség hátizsákja és sátra is. Nem tagadhatjuk, elég nehéz ez a csomag. Nem egyszer össze kell szorítani a fogunkat. De ha valaki a fellegekben akar járni...

A hegymászók zsargonjában van egy ilyen kifejezés: leesni a falról. Egy ilyen leesés, ha a biztosítókötél megtart, nem feltétlenül végződik tragikusan. De az is előfordul, hogy az ember leesik a mélybe és odavész. Amikor olyan fiatalról hallok, aki kábítószer túladagolásba halt bele, akkor azt gondolom, hogy leesett a falról. Nem a jelzett úton indult fölfelé. Rövidíteni akarta az utat a boldogsághoz. Úgy gondolta, hogy néhány perc, néhány pillanat alatt a csúcsra érhet.

Egyszer a plébánia irodájába egy fiatal lány jött be.

– Én keresztelés ügyében jöttem – mondta.

– És jársz előkészítőre? – kérdeztem – Ahhoz, hogy keresztanya lehess, el kell...

– Én nem leszek keresztanya – vágott félbe. – Az én gyerekem kereszteléséről lenne szó – mondta. Láthatóan zavarban volt.

– Hány éves vagy? – kérdeztem.

– Tizenöt – válaszolt.

– Hát az apa?

– Nem tudom – mondta alig hallhatóan. – Augustowban történt egy diszkóban. Valami vándortábori fiatalok voltak. Nem tudom, hol keressem őket. Tudja, atya, egy kicsit ittam is...

Az utolsó szavakat már sírva mondta ki. Néztem őt és közben azt gondoltam: leesett a falról. Bár azt is be kell vallani, hogy lassan megint elkezdett fölfelé mászni a jó élet felé. Nem ölte meg a gyereket. Világra hozta, bár a tanárok az iskolában az abortuszt javasolták. Édesanyjával mégis úgy döntöttek, hogy a gyerek megszületik.

Amikor fegyelmezett akarsz maradni erkölcsileg, és lelkileg keményen dolgozol, akkor talán valaki hülyének néz, és azt mondja: „minek gürcölsz ennyire?!” Ne zavartasd magad. Jussanak eszedbe a kasprowi hölgyek és a megpakolt hegymászók. És menj szépen tovább...

Néhány szó valakiről, akit nagyon érdekel a szabadságod

Egyszer láttam egy filmet, az volt a címe, „Hogyan megy ez Chicagóban.” Olyan sikerfilm volt, amit manapság százával gyártanak. Ez a történet számtalanszor lejátszódik a mai filmekben is. Egy embernek megölik a feleségét. Bosszúvágy tölti el, de tudja, hogy a gyilkos felkutatása roppant nehéz feladat lesz. A gyilkos ugyanis számít rá, hogy az áldozat férje igazságot akar szolgáltatni majd. Hogy a bűnöző óvatosságát csökkentse, a nő férje eljártssa saját halálát. Így a gyilkos megnyugszik, már nem olyan elővigyázatos, meg van ugyanis győződve arról, hogy aki bosszút esküdött ellene, az már nem él. A bosszúszomjas özvegy azonban rögtön kihasználja az első pillanatot, amikor a gyilkos már nem számít a leselkedő veszélyre és lelövi.

A motívum ősrégi. Hogy az ellenség óvatosságát kijátsszuk, úgy teszünk, mintha már nem is léteznénk. Hányszor folyamodtak háborúk alatt a különböző hadse-

regek ahhoz a cselhez, hogy látszólag elmenekültek, elhagyták a csatamezőt, hogy aztán visszalopakodjanak és halálos csapást mérjenek az ellenségre.

Azért beszélek most erről, mert olyasvalakit akarok említeni, akinek említése biztos ironikus mosolyt fakaszt arcodra. Néhány szót a Sátánról szeretnék szólni. Ugye, hogy mosolyogsz?

A Sátánról? – kérdezed. – Tényleg nem tudja atya elkerülni a szószékek legdivatosabb témáját? Felejsük már el a rossz szellemekről és ördögfiókákról szóló történeteket. Hiszen már senki sem hisz ezekben a dolgokban! Elmúltak már azok az idők, amikor ez a misztikus alak oly nagy hangsúlyt kapott a gyerekek nevelésében.

Ha ezt gondolod, akkor vigyázz, mert... hallgasd csak:

A Biblia világosan kijelenti, hogy a Sátán létezik. Egy bukott angyal, aki föllázadt Isten ellen. Szt. János ezt mondja a Jelenések könyvében:

„Ekkor nagy harc támadt az égben: Mihály és angyalai harcoltak a sárkánnyal. A sárkány és angyalai harcoltak, de nem diadalmaskodtak, sem helyük nem volt többé az égben.” (Jel. 12, 7-8)

Mivel a Mindenható elleni lázadásnak nincs semmi értelme, a Sátán veszített, elítéltetett és most szenved. Valaki megkérdezhetné: „Minek lázadt? – Isten angyalaként – tudhatta, hogy ez lesz a vége”.

Egyszer láttam, ahogy egy lépcsőházban összeveszett két barát. Egyikük láthatóan fizikailag gyengébb volt és semmit sem csinálhatott a másikkal, tehát elkezdte rugdosni annak ajtaját. Az ajtónak kutya baja sem lett, viszont a fiú lába jól megfájdulhatott. Amikor az egész ügy befejeződött, a fiúk kibékültek. Valaki később rákérdezett:

– Tulajdonképpen minek rugdostad azt az ajtót?

A fiú elszégyellte magát, makogott valamit az orra alatt, majd kinyögte:

– Magam sem tudom...

A gyűlölet hülyeség. Elsősorban abban tesz kárt, akinek a szívéből fakad. A gyűlölet nem gondol arra, hogy mit eredményez, nem rágódik azon, hogy kit is bánt meg valójában. A gyűlölet csak gyűlöl. Ha a Sátán tudja, hogy vesztett, hogy Istent nem győzheti le, akkor minek kísért minket? Segít ez neki valamit? Azt gondolom, hogy itt olyasmi történik, amivel gyakran találkozunk emberi viszonyokban.

Képzeld el, hogy a matek tanárnő belép az osztályba kezében a kijavított dolgozatfüzetekkel. Hirtelen csönd lesz, a tanárnő fogja az első füzetet és a te nevedet olvassa. Becsukod a szemed, de könyörtelenül hallod:

– Elégtelen!

Hirtelen meleded van, mert ez már a harmadik egyes ebben a félévben. A tanárnő fogja a következő füzetet és ismét hallod:

– Elégtelen!

A harmadik majd a negyedik füzetnél ugyanez van, hamarosan kiderül, hogy az egész osztály egyest kapott. Na, most már teljesen nyugodt vagy. Mindenki karót kapott! Hazaérsz és apukádnak bejelentet:

– Apa! Egyes lett a matek dogám!

Apukád már veszi is a mély lélegzetet, hogy kiselőadást tartson, hogy „Mi meg itt anyáddal reggeltől estig gürcölünk...”, és még sok hasonló megjegyzéssel, de te már sietve hozzá is teszed:

– Apa! De mindenkié az lett!

– Ja, vagy úgy kisfiam, akkor az más. Ha mindenkié egyes, akkor rendben van. Még jobb is, minek lógnál ki a sorból.

Reggel megérkezel az iskolába. Fáj a fogad. Megkínzott arccal állsz a szekrényeknél, és egyszer csak észreveszed, hogy a barátnőd is fogja a megdagadt száját.

– Fáj a fogad? – kérdezed.

Bólint.

– Nekem is! – kiáltasz föl.

És már egy pillanat múlva szinte büszkék vagytok arra, hogy éppen a ti fogatok fáj. Figyeld csak meg, a te fogad egyáltalán nem fáj kevésbé, mert az övé is fáj, egyszerűen valahogy könnyebb a szenvedés, ha más is szenved.

A Sátán is szenved, sőt fog is szenvedni. Ezen már semmi sem változtat. Mi marad hát neki? Hogy a szenvedésben társakat keressen magának. Most tehát őrjöng a földön. A Jelenések könyvében ez áll:

„Ekkor letaszították a nagy sárkányt, az őskígyót, akit ördögnek és sátánnak hívnak, aki elcsábítja az egész világot. Letaszították a földre, és vele együtt angyalait és letaszították. (...) Ekkor a sárkány haragra gerjedt az asszony ellen, és elment, hogy harcra keljen a többiek ellen, akik az asszony utódai közül valók, akik megtartják Isten parancsait, és akiknél Jézus tanúságtétele van.” (Jel. 12, 9. 17.)

Itt, a földön a Sátán megpróbálja elvenni Istentől a gyermekeit. Egyszerűen gyűlöletből. Téged is hívogat. Ne ámítsd magad. A szenvedésre szól a meghívás.

Azt mondhatnád, hogy egyesek imádva hódolnak a Sátánnak. Biztos hogy a szenvedés forrása ez? Ha valaki az Ördöggel kötendő barátságról akar veled beszélgetni, csak mutasd meg neki Jób könyvét az Ószövetségből. Van ott egy nagyon tanulságos történet egy emberről, akinek életén a Sátán kezdett uralkodni. Olvasd el, nagyon hasznos lehet!

Említettem már, hogy a Gonosz Lélek hatalma össze sem hasonlítható Istenével, és nem is győzheti le Őt soha. Hasonlóképp, ha az embert betölti a Szentlélek, Krisztussal barátságban él, akkor a Sátánnak nincs közvetlenül hatalma felette. Mit csinál tehát, hogy az embert a szabadságra vezető útról letérítse?

Mielőtt még beléptem a szemináriumba, mindig elgondolkodtatott egy rész az Evangéliumból. Mindannyi-

an jól emlékezünk rá. Húsvét ideje volt, amikor Jézus Jeruzsálembé ment.

„Közel volt a zsidók Pászkája, és Jézus fölment Jeruzsálembé. A templomban ökor-, juh- és galambkereskedőket talált, s az odatelepedett pénzváltókat. Akkor kötelekből ostort font, és mindnyájukat kizavarta a templomból a juhokkal és az ökrökkel együtt, a pénzváltók pénzét szétszórta, az asztalaikat fölfor-gatta.” (Jn. 2,13-15)

Mindig azon töprengtem, hogy a kereskedők és pénzváltók miért engedték meg, hogy Jézus fölborítgassa az asztalaikat. Próbáljon meg valaki közületek kimenni a piacra és fölborítani az ottani kereskedők asztalait. Vagy ne! Inkább ne menjetek ki, és ne próbálkozzatok ilyesmivel. De Jézus mégis megtette. Hogyhogy megengedték neki? Valaki azt mondhatná, hogy Jézus Isten volt, és bármit véghezvihatott. Igen, ez igaz, de ma már egyre inkább úgy gondolom, hogy Jézus nem használta isteni erejét. Sok dolgot megértettem akkor, amikor tanúja voltam egy eseménynek egy varsói villamoson. Az egyik megállóban felszállt egy csoport fiatal, meglehetősen úgymond kihívóan viselkedtek. A fiatalok nem dobták el a cigarettáikat, kiabáltak és hangosan röhögtek, közben pedig azon versenyeztek, hogy ki tud durvábban káromkodni. Természetesen senkinek sem tetszett ez az utasok közül, de hát érthető okokból nem akadt olyan bátor vál-

lalkozó, aki a zajos fiatalok figyelmét erre fölhívná. Hirtelen az ajtó felé indult egy idősebb néni pont oda, ahol „hőseink” álltak, és láthatólag közbe akart avatkozni. „Úristen, nagyanyó! Mit csinálsz?! – gondoltam. Ki fognak készíteni!”

A néni mégis odalépett hozzájuk és mosolyogva így szólt:

– Fiacskáim, ne káromkodjatok, mert csúnya gyerekeitek lesznek. Ha meg ennyire kiabáltok, akkor megfájdul a torkotok, és sálat kell majd hordanotok.

Ezeket a szavakat olyan nyugodtan és magabiztosan mondta ki, hogy a megfélemlíthetetlen urak teljesen lemerevedtek. Egyikük, másikuk még motyogott valamit az orra alatt, de a következő megállóban mindannyian kissé megszégyenülve leszálltak a villamosról. Ekkor értettem meg, hogy a belső erőnek és a magabiztosságnak mekkora szerepe van a Rossz elleni harcban. Úgy gondolom, hogy akkor a templomban, az asztalok felforgatása közben Jézus szeméből olyan magabiztosság sugárzott, annyira biztos volt cselekedete helyességében hogy a fizikailag erősebb kereskedőket is legyőzte. A Sátán ismeri a magabiztosság titkát. Ismeri és könyörtelenül ki is használja. Már említettem, hogy ereje nem éri el Isten mindenhatóságát. A Sátán nem győzheti le Istent, aki a szentség állapotában lévő embereket védelmezi. Nincs akkora ereje. Mit csinál tehát? Tetteti, hogy erős.

Tudod, mi az a blöff? Ülnek a pókeresek az asztalnál. Egyikük belenéz a saját kártyáiba és látja, hogy itt szá-

mára nem terem babér. Ennek ellenére magabiztos képet vág, az asztalra teszi a kártyáit, és mosolyogva azt mondja:

– Mindent fölteszek!

Az ellenfele kezd aggódni: „Milyen lapjai lehetnek? Biztos jók, inkább nem kockáztatok!” És azt mondja:

– Passzolok.

Ekkor amaz nevetve kiteszi a kártyáit az asztalra:

– Jól rászedtelek! Csak egy kilences párom volt.

Blöfföl a cirkuszi oroszlánszelídítő is. Hiszen amikor bemegy a ketrecbe összehasonlíthatatlanul gyengébb az ott tartott állatoknál. Mit csinál tehát? Blöffölni kezd. Úgy csinál mintha erősebb lenne az állatoknál. Kiabál rájuk, pattintgatja az ostorát és az oroszlánok pedig sorban végrehajtják, amit mond nekik. Mi történne, ha a idomító akár csak egy pillanatra megijedne az oroszlánoktól? Volt már ilyen eset a varsói cirkuszba. A párducok rátámadtak a szelídítőre, akit utána súlyos sérülésekkel kórházba szállítottak.

Íme nem csak a kártyások vagy az állatidomárok blöffölnek. Bizony a Sátán is ezt teszi.

Néhány évvel ezelőtt pedagógus napkor a varsói HÉV-vel utaztam. Ezen a napon diákokat mindenfelé lehet látni, csak az iskolákban nem. Az egyik állomáson egy csoport fiú szállt föl. Tizennégy, tizenöt évesek lehetek. Aránylag jólöltözöttek voltak, kulturáltan néztek ki, csak az egyikük megjelenése volt kevésbé bizalom-

gerjesztő. Éppen ő szedett elő egy csomag cigarettát a zsebéből és határozott hangon kijelentette:

– Na fiúk, most rágyújtunk!

A fiúknak láthatóan nem volt kedvük a dologhoz, motyogtak valami olyasmit, hogy nem, meg később, de az ötletadó nem adta föl.

– Mi az, hogy nem?! Mi az, hogy később?! Rágyújtunk! Csak nem félték anyucitól?

Ekkor a fiúk mind elővették a cigarettájukat. A dohányzás híve büszkén nézett végig a barátain, akik hol fülükön, hol szemükön igyekeztek a füstöt kiengedni. Siralmasan néztek ki, de mit tehettek. A barátjuk állandó felügyelete alatt voltak, aki percenként vigyorogva kérdezgette:

– Na, mi van? Jó kis cigi, ugye?

Egyéni blöff, csoportos kiképzés. Ők lehettek vagy hatan, míg ő csak egyedül. Nekik nem volt kedvük cigizni, de mégis rágyújtottak, mert ő erősnek tetette magát. Bemagarázta nekik, hogy igaza van. Magabiztoság sugárzott belőle, ők meg bedőltek neki.

Gondolom mindenki volt már hasonló helyzetben. Egy névnapi bulin valaki nem akar alkoholt fogyasztani. Az ünnepelt fölháborodik:

– Mi az? Nem iszol az egészségemre?! Hát ilyen barát vagy te?!

Mi történik ilyenkor? Ha az áldozat bedől a blöffnek, akkor magyarázkodni kezd:

– Hát, ne haragudj haver, de gyógyszert szedek, kocsival vagyok, holnap korán kelek, tényleg nem ihatok.

Már rá is szedték! Magyarázkodik! Hiszen kimagyarítani csak valami rosszat szoktunk! És abban, hogy valaki nem akar inni, semmi rossz sincs. Csak annyit kellene mondania: „Nem, köszönöm”. Viszont, amikor valaki elkezd magyarázkodni, akkor már szinte veszített, a támadó nem fogja föladni:

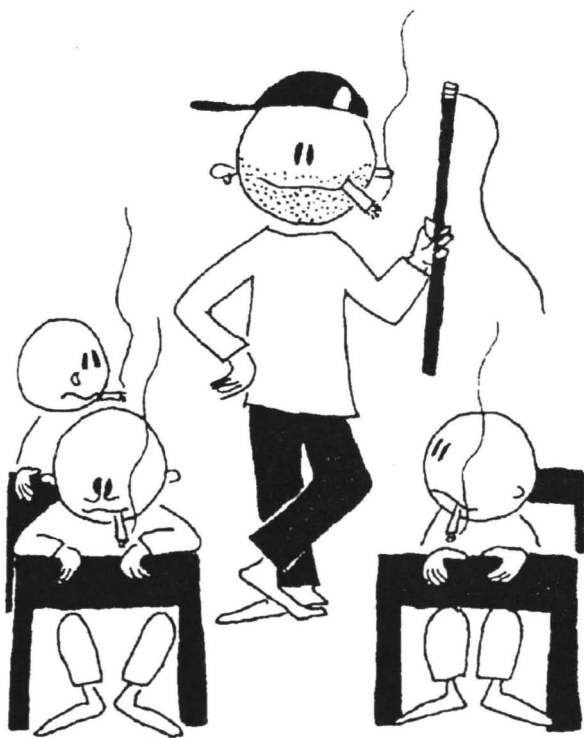
– Na, ne hülyéskedj – folytatja – egy pohár még nem ártott meg senkinek, sőt még egészséges is. Kicsit még elüldögélsz itt velünk, elpárolog az alkohol, és nemsokára már vezethetsz is.

– Na, jó – egyezik bele az áldozat – de csak egy fél pohárral.

– Hát persze, csak egy fél pohár – mondja az ünnepelt és nyújtja a szinte teletöltött poharat. Ezt a csatát ő nyerte.

Gondolom már mindenki szembesült ezzel a problémával. Talán cigiről volt szó vagy alkoholoról? Esetleg valaki azt kérdezte gúnyosan: „Minek járkálsz Te annyit templomba? Rózsafűzért imádkozol? Pap akarsz lenni?” Emlékszel ilyen esetre? Zavarba jöttél? Netán elkezdted magyarázkodni? Úgy érezted, hogy milyen erős az az ember, te meg a vallásossággal és erkölcsösséggel mennyire gyenge vagy!

Hogy lehet védekezni a blöffel szemben? Természetesen csak egy módja van. Nagy lelkieőre van szükség. Aki mély barátságban él Istennel, azt sose lehet

– Beszívod! Kifújod! Beszívod! Kifújod!...

ilyesmivel rászedni. De megkérdezhetnéd: „Konkrétan mit csináljak egy hasonló szituációban?” Először is, semmiképpen sem szabad kimutatnod a zavarodat, nem kételkedhetsz a saját erkölcsiséged helyességében. Ne-hogy elkezdj magyarázkodni! Eszedbe se jusson! Ha konkrét tanácsokról van szó, akkor szeretném arra föl-hívni a figyelmedet, hogy a tiszta tekintetnek mekkora ereje van egy ilyen támadás elhárításában. Ha valaki ér-vel, gúnyolódik, rábeszél valamire, nézz egyenesen a szemébe. Nyugodtan, szavak nélkül. Ekkor meg lehet fordítani a szereposztást. Kezdjen el ő magyarázkodni. Kérdezd csak meg: „Hát a jókívánságaimmal nem éred be, feltétlenül azt akarod, hogy ígyak? És még Te mon-dod, hogy toleráns vagy? Akkor miért idegesít annyira, hogy nem gyújtok rá?” Csak a homoszexuálisokat kell tolerálnunk vagy azokat is, akik Isten törvényei szerint élnek? Ha valaki nagy lelkesedéssel próbálná rábeszélni a környezetét imádkozásra vagy gyónásra, akkor az nem toleráns és sérti a vallásszabadságot. Hát alkoholra, do-hányzásra, szexre szabad vezetni? Az nem a lelkiismeret manipulálása?

Nagyon hatásos módszer a blöff legyőzésében, ha a magabiztosságot összekötöd egy kis humorral. Például kettesben ültök a barátoddal egy tóparton. Meleg van és gyönyörű az éjszaka. Ő egyre közelebb húzódik hozzád, és kétértelmű dolgokat suttog a füledbe:

– Csak nem fogunk egész éjszaka tétlenül itt ücsörögni? Te olyan gyönyörű vagy és a hajadnak is nagyon finom az illata.

Miközben ezeket mondja, keze egyre aktívabbá válik. És ekkor mit lehet tenni? Nekiállni magyarázkodni? Ha igen, máris veszítettél. De mit szólnál ahhoz, ha elővennéd a zsebkendődet, és odanyújtanád neki, mintha nem is értenéd, miről van szó:

– Te, folyik az orrod, töröld le! Amúgy te mindennap mosol zoknit?

Ha valaki gúnyolódik azon, hogy te milyen vallásos vagy, és rosszindulatúan azt kérdezi, hogy te véletlenül nem akarsz-e pap lenni, akkor mondd ezt:

– Ne mondd el senkinek, de én nem papnak, hanem kapásból pápának készülök! Már minden el van intézve, VII. János Pálnak fognak hívni.

Ha a nagyvilági barátnőd hitetlenkedve azt kérdezi:

– Már ennyi ideje együtt vagytok a barátoddal és még nem történt semmi? Mi az ti sakkoztok, amikor találkoztok?

Válaszold ezt:

– Nincs is másra szükségünk, ugyanis megállapodtunk egy gólyával, hogy gyönyörű kislányt fog nekünk hozni, már be is fizettük az előleget.

Erre valaki megsértődhet, hogy nem veszed komolyan, és elvicceled a fontos dolgokat, akkor azt felelheted:

– Én csak folytatom, amit te elkezdtl. Ha te hülyeségeket beszélsz, akkor én is így válaszolok.

Térjünk most vissza azokhoz a módszerekhez, amelyek a Sátán használ. Ilyen például, hogy az árunak csak a jó oldalait mutatja be.

Amikor kórházi lelkész voltam és a tüdőosztályon dolgoztam, a következő eset történt meg velem. Szombaton, szokásomhoz híven bejöttem, hogy végiglátogassam a betegeket. A nővérszobából kiszólt az egyik nővér:

– Ha atya a négyes szobába ér, akkor vigyázzon, az új páciensünk nagyon... beteg.

Meglepett engem ez a bejelentés, hiszen a kórházban mindenki nagyon beteg. Lementem a földszintre és nem kis kíváncsisággal nyitottam be a négyes kórterembe, hogy megnézzem a nagyon beteg páciens. Az ablaknál feküdt és ugyanúgy nézett ki, mint a többi beteg. Amikor megkérdeztem, hogy akar-e gyönni, bólintott. Mivel a kórterembe volt még két úr, akik nem tudtak kimenni, az ágyhoz húztam egy széket és a beteg fölé hajoltam, hogy az halkan a fülemben tudjon suttogni. Ahogy elkezdett beszélni, rögtön eszembe jutott, amit a nővérke mondott. A szájából enyhén szólva kellemetlen szag áradt. Ösztönösen elfordítottam a fejemet és kicsit befogtam az orrom. Ekkor véletlenül a beteg asztalkájára tévedt a tekintetem. Ott állt egy tálka, amibe a beteg időnként beleköpött. Gondolom nincs sok értelme, hogy elmeséljem mi volt a tálkában. Amikor befejeződött a

gyónás, kimentem a teremből és visszamentem a nővér-szobába. Megkérdeztem a nővért, hogy mi baja annak az embernek. Mondott egy elnevezést, ami nekem nem mondott túl sokat.

– Az meg mi? – kérdeztem tovább.

– Hogy is magyarázhatnám meg – gondolkodott a nővérke. – Egyszerűen rohad a tüdeje.

– És mitől? – kérdeztem.

A nővérke elmosolyodott, széttárta a kezeit és röviden csak azt mondta:

– Cigaretta...

Azóta amikor az újságok vagy az út menti plakátokon cigaretta reklámjait látom egy jóképű cowboy vagy egy sikeres üzletemberrel, mindig ez a gyónás jut eszembe. Olyan csábítóak ezek a reklámok, hogy az ember tényleg azt gondolja, hogy ha rágyújt, akkor tényleg szuperférfivá válik, dinamikusabb és elegánsabb lesz. „Only Marlboro for you!” De aztán... Nem mutatjuk a teljes képet, csak a színes csomagolást, ami alatt már rohad valami.

Ment valamikor egy film a mozikban, melynek a címét nem is mondom, hogy ne reklámozzak értéktelen filmet. A történet nagyon egyszerű. Néhány úriember roppant gondtalan életet él. Azt csinálnak, amit akarnak, azaz részegeskednek, paráználkodnak, csálnak. Természetesen sikeresen kikerülnek minden csapdát, amit a törvény őrei állítanak nekik, akiket melleleg a film a legreménytelenebb bolondoknak állít be. Hőseink termé-

szetesen szimpatikusak, ontják a poénokat és a nézőközönség nekik szurkol. A film egyik jelenetében az urak egy vonatfülkéjébe szállnak, ahol egy fiatal nővér ül. Hőseink kikezdenek vele, egyre közelebb húzódnak hozzá, kétértelmű ajánlatokat tesznek neki. A nővér természetesen butácska és zavarban van, nem tudja, mit tegyen. Végül föláll és kimegy a fürkéből. Nagy nevetés a nézőtérén. Vége a jelenetnek. Tanulság? Vallás, erkölcsiség, Egyház – mind-mind unalmas sötétség. A vidám életre szóló recept: „csinálj, amit akarsz és élvezd az életet”. Azt gondoltam magamban: „mi lenne, ha a film folytatását is fölvennénk?” Például, hogy mi van velük húsz év múlva. Hőseink már az alkoholisták intézetében vannak, az elvonás súlyos tünetei tapasztalhatók rajtuk. Éjszaka üvöltöznek, és már-már az asztallábat harapdálják. Az ismerős nővér kis kanállal eteti őket és cseréli a lepedőjüket, mert már maguk alá csinálnak. Amikor egyiküket koporsóban viszik ki az intézetből a temetőbe, akkor csak a nővérke és a sírásó kísérik utolsó útjára, csak a nővér imádkozik érte. Esetleg ilyen filmet is forgathatnának. Nem ámítom magam, úgyse lesz ilyen film soha. Minek mutassunk ilyesmit az embereknek? Az nem lesz jövedelmező. Sok elvonóintézetünk van, hasonló tragédiák ezrével fordulnak elő. De erről inkább hallgassunk! Helyette új filmet forgatunk. Valaki lelép otthonról, lop, csal, hazudik, nőzik. Mindezt szimpatikusan, viccesen. A nézőtér pedig tombol...

Van még egy módszere a Sátánnak, amivel minket irányítani próbál. Szinte hihetetlen módszer, – de ami még hihetlenebb – beválik! Valamikor évekkel ezelőtt falun nyaraltam Mragów mellett és a házigazda lánya mutatott egy furcsa jelenséget. Fogott egy tyúkot, az oldalára fektette, és úgy tett, mintha összekötözné a lábát. Matatott valamit a szerencsétlen állat lábánál, de a kezében nem is volt zsinór. Aztán a tyúk szeme előtt rajzolt egy csíkot a homokba. Mintha ott lenne a zsinór vége. Elengedte az állatot, az meg... tovább feküdt a homokban! Nem is volt összekötözve, de azt gondolta, hogy mégis, éppen ezért beletörődve ottmaradt a homokban. Ha nem a saját szememmel láttam volna, akkor nem hittem volna el. Csak néhány perc múlva, amikor a kutya odaszaladt, tápászkodott föl nagy rikácsolás közepette.

Íme a Sátán ugyanezt próbálja megtenni velünk. Úgy csinál, mintha megkötözött volna, mi meg beletörődve fekszünk a bűnben, ahogy ezt ő kívánja. De alighogy megpróbálunk föltápászkodni, rögtön azt mondja nekünk: „Ne is kísérletezz. Semmi esélyed sincs. Most már ilyen maradsz. Hányszor határoztad már el magad? Lett valami eredménye? Nézd, mások sem jobbak. És mennyien vannak a még bűnösebbek! Maradj csak, maradj. Felejtsd el, hogy előbbre akarsz jutni jellemfejlődésben. Mocsárban vagy és mocsárban is maradsz. Talán lehetnél kicsit jobb, de milyen unalmasok már a vásárnapi prédikációk vagy a hittanórák. Felejtsd el inkább az Egyházat. Úgysem ad neked semmit. Maradj csak

nyugton, ne izegj-mozogj már.” Milyen altatókat tud énekelni az Ördög! És mi a teendő ilyenkor? Röviden szólva: föl kell háborodni. Az Ördögre és talán magunkra is!

Egyszer egy ifjúsági lelkigyakorlatot tartottam egy plébánián. Az utolsó napon a fiataloktól virágot kaptam, a szentmise keretén belül köszönték meg a tanítást. Amikor már a sekrestyében voltam, odajött hozzám néhány fiatal és megkérdezték, hogy beszélgethetnénk-e.

– Ne haragudjatok, de sajnós nem érek rá. Már elmúlt kilenc, mindjárt bezárják a templomot és a plébános vacsorával vár, sajnálom. Talán majd máskor.

Megértettek, de kicsit csalódottan mentek el. Éppen kiléptem a templomból, amikor odajött hozzám egy fiú.

– Atya, szabadna még egy pár szóra?

– Nem, igazán sajnálom, de nem – és neki is előadtam az előbbi érveket.

– De kérem, tényleg fontos lenne, csak néhány perc – kérlelt.

– Nem, ma szó sem lehet róla. Talán még valamikor találkozunk. – mondtam és határozott léptekkel elindultam. Ekkor meglepő dolog történt. A fiú elkapta a kabátujjamat, és majdnem kiabálva azt mondta:

– Muszáj beszélünk, érti atya? Egyszerűen muszáj!

– Hát ha így állunk, akkor rajta, beszéljessünk.

A téma valóban komoly volt, a beszélgetés elhúzódott, a vacsora kihűlt, a plébános meg mérgelődött, de hát...

Azóta is szinte csodálattal gondolok erre a fiúra. Különösen, amikor a fiatalok ilyenekkel hozakodnak elő:

– A plébániánkon rosszak a prédikációk, már nem járunk templomba.

Ekkor azt kérdezem:

– És ha a körzeti fogorvosotok rossz, akkor nem kezeltetitek a fogaitokat?

– Dehogynem, újat keresünk – hallom a kézenfekvő választ.

Nekem ez egy kicsit furcsa filozófia. Az emberek a város másik végére mennek fogorvoshoz, Lengyelország másik végén keresnek csontkovácsot, más városba viszik az autójukat egy jó szerelőhöz, de amikor Isten dolgairól van szó, csak ennyire képesek: „nem tetszik... unalmas... már nem járok...”

„aludj, ne próbálkozz, nem találsz semmit, te már csak ilyen maradsz...”

És emlékeztek arra a szakállas viccre? Az ördög valakit körbevezet a pokolban. Mutatja neki a szurkos üstököt, amelyekben az emberek főnek. Mindegyik üst mellett áll egy felelős ördög, aki, ha valaki megpróbál kímászni a kondérból, visszatuszkolja az illetőt. Csak a „lengyel” üst mellett nincs felelős.

– Ez meg hogy lehet? – kérdi a látogató – Itt miért nem vigyáz senki?

– Ááá, mert a lengyelek olyanok, hogy ha valaki közülük ki akar mászni, azt a többiek visszahúzzák – választotta udvariasan az ördög.

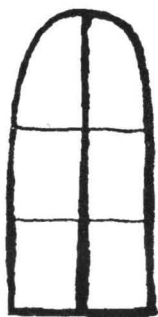
Van benne valami. Egyszer egy volt osztálytársam meghívott magához. Azt akarta, hogy megismerjem a feleségét és megnézzem a pici babájukat. Rajtam kívül meghívott még két házaspárt, ők is az osztályunkba jártak. Nagyon kellemes estének ígérkezett. Természetesen elkezdtünk anekdotázni a régi szép időről, de hamarosan papi hivatásom szolgáltatta a kifogyhatatlan vitatémát az Egyházzól, abortuszról, vagy éppen a fizetéséről. Mindegyikük véleménye különbözött az enyémtől. Megpróbáltam mindent megmagyarázni, de nem sok értelme volt. Hatan egy ellen, reménytelen. Különösen azért volt egyre nehezebb vitatkozni, mert a társaság többi tagja a vacsorához nem csak teát ivott. A véleménycsere egyre erélyesebb lett, a résztvevők szeme – különösen az uraké – egyre üvegesebb lett, és fokozatosan durvultak az érvek. Végül nem is megsértődve, hanem inkább meglepődve – hiszen mind katolikusok voltak – elbúcsúztam és hazamentem.

Másnap először Mónika telefonált.

– Ne haragudj, Péter. Sajnálom, hogy így alakult. Mellesleg mi, Jacekkal nem is úgy gondoljuk, csak Kristóf ilyen antiklerikális. Kicsit beleráncigált minket ebbe a vitába.

Körülbelül egy óra múlva Kristóf telefonált:

– Petikém? – kiabált a szokásos módon a hallgatóba.
– Te ugye nem sértődtél meg? Tudod a feleségem Urban „Nie”-jét olvassa és ez zavarta meg. Tudod, hogy én mindig az Egyházat támogatom.

– Atya, ha megengedi, az elején kezdeném.
Tehát a nagypám 1913-ban...

Este meg följöttek hozzám Bogdan és Éva.

– Péter arra gondoltunk, hogy olyan jó lenne, ha Te keresztelnéd meg a gyerekünket... Láthattad, hogy vannak bizonyos kételyeink és kérdéseink a vallásról meg az Egyházzal, de azért nem olyan kilátástalan a helyzet, mint amilyennek tegnap tűnt. Tudod, manapság ha ilyenekről beszélnek, akkor megbolondítják az embert...

Kedves, jó emberek, de milyen jól vigyáztak egymásra azon az estén.

Az Ördög cselvetései többnyire sikerrel végződnek. Kizárólag azért, mert sikerül magát a legjobb barátunknak beállítania. Olyan szimpatikusnak tűnik, annyira gondoskodó. Nem úgy, mint a papok, a szülők vagy a tanárok. Ők mindenbe csak belekötnek. Valamiben mindig találnak hibát. Ott, a klubban, a rock koncerten, a moziban, a havernál, abban a színes újságban... Ott minden olyan friss, szabad, tele bolondozással, nyitottsággal. Mennyire különböznek a parancsolatoktól, a hittan füzetektől, a gyónási papirkáktól és az állandó: „ezt nem szabad! Hogy viselkedsz? mi lesz így belőled?!”

Egy évtizeddel ezelőtt egy nap Zakopanéban csavarogtam, mert volt még pár óráam a vonat indulásáig. A céltalan bolyongás közben egy vidámparkban kötöttem ki. A mindenki által ismert vidámparki játékokon kívül volt még ott egy markoló automata. Be kellett dobni egy pénzérmét és akkor működésbe lépett egy markoló szerkezet, amit babák, rágók, cigik és különféle más apróságok fölé kellett irányítani. Ekkor a markoló szer-

kezet leereszkedett, hogy a kiválasztott ajándékot kihúzza. Természetesen a gép úgy volt beállítva, hogy minden tíz játékosból egy vigyen haza ajándékot. Egy ezer zlotys rágó megnyeréséhez vagy húszezer zlotyit kellett eljátszani. Az automatának nagy sikere volt a gyerekek, különösen a hegyiemberek csemetéinek körében. A játékép előtt álltak, mindegyiküknek volt vagy fél kiló pénzürméje és azon vitakoztak, hogy ki legyen a következő. Különös érzelmekkel néztem az egész eseményt és lélekben be kellett, hogy valljam, régen láttam ilyen jó pénzünyelő automatát. Egyik pillanatban egy nagyon elegáns úr állt meg a gépezet mellett, a tulajdonos.

– Na hogy megy, fiúk? – kérdezte mosolyogva.

– Szuper, bácsi kérem! – válaszolták kórusban.

– És nyert már valaki? – kérdezte nagy gondossággal a hangjában a tulajdonos.

– Én csak egy gumilabdát, a barátom meg egy halálfejes kulcstartót – válaszolta a kis hegyiember.

Az elegáns úr szépen besöpörte az utolsó órai bevételt, és otthagya az üres kazettát. Távozáskor még megpacsolta a kis szerencsejátékos hátát, egy másikat meg fölemelt, hogy az be tudja dobni a pénzürmét az automataba, mert még túl kicsi volt.

– Hát csak játszatok, fiúk, játszatok – mondta és beült nyugati kocsijába.

Az ottmaradtak el kezdtek beszélgetni:

– Tök jófej, mi? Csak maradna itt minél hosszabb ideig.

És pont erről van szó, valaki megrövidít, te meg csak azt mondod, „tök jófej”. Ezek a gyerekek jutnak az eszembe, amikor egy rock koncertet látok vagy ifjúsági lapot olvasok. „Megyek a koncertre, hogy ott azokkal találkozzam, akik megértnek és szeretnek engem. Nem úgy, mint a hülye anyám vagy apám, akik állandóan csak belém kötnek.” Amikor ezek a fiatalok a koncerteken azt kiabálják, hogy „le az iskolával, le az öregekkel, le a hadsereggel”, akkor a „hülye anyáik” éppen nadrágjaikat foltozzák vagy azon gondolkoznak, hogy másnap mit főzzenek nekik ebédre. Az este végén a zenészek többnyire a szálloda éttermében kötnek ki, hogy ott továbbra is „hivatásuknak tegyenek eleget”. A fiatalok pedig... villamoson hazamennek a sűrke lakótelepre, hogy ott a plakátokkal teleragasztott szobáikban csak sóhajtozzanak, hogy „Fú, de jól megmondták, szuper ez az együttes!”

A szabadságunk „barátairól” írva befejezésként szeretném leírni a „Budka Suflera” nevű együttes egy dalának szövegét. Dalszövegeket többnyire negatív példaként szoktak idézni, de be kell vallani, hogy vannak kivételek is. Mint ez a „Nem is vagy olyan szabad” című, melyet Andrzej Mogielnicki írt:

*Egyszerűnek tűnik ez:
Kezedbe sorsod helyezd.
Jobb, ha tőlem megtudod,
Nem is oly egyszerű ez.*

*Saját úton magad lépsz,
Saját szíved után méész.
Hidd el most hát, nem is vagy,
Nem is vagy te oly szabad.*

*Valaki ellenőrzi az álmaid,
Valaki irányítja gondolatid.
Valaki már rég kiszúrta magának,
És nélküled ad el fűnek-fának.*

*Ezt nem tanulod meg sehol,
Ehhez kell neked szem, s jó orr.
Valahol melletted, itt, folytán
A te bőröd forog kockán.*

A szabadság szabadpiaca

Lehet, hogy valakinek megtetszett az eddigi elmélkedés, de szívesen megkérdezné: „Be tudná, atya mindezt bizonyítani? Mielőtt elkezdek az eddig leírtak szerint élni, szeretnék megbizonyosodni arról, hogy a helyes utat választom. Hiszen itt az egész életemről van szó. Arról, hogy milyen legyek, milyen célt állítsak magam elé.” Ez tényleg egy alapvető kérdés. Azért van az embernek értelme, hogy használja is. Megpróbáltam eddig mindent az Isteni kinyilatkoztatással indokolni. Mindez a Bibliában van leírva, de az isteni igazságot a mindennapi életben is megtapasztaljuk. Mégis meg kell állapítanom, hogy a végső döntés a szabadságra és boldogságra vezető helyes utat illetően nem a bizonyítékok szintjén történik. Itt hitre és bizalomra van szükség. Különböző érveket elemzünk, fontos kérdésekre keressük a választ, de sehogy sem kerülhetjük el azt a pillanatot, melyben választanunk kell: bizalom vagy bizalmatlanság?

Láttam egyszer, ahogy egy fiatal férfi játszott a parkban kisfiával. Az apa fölrakta gyermekét egy alacsony fa ágára, és azt mondta:

– Na, ugorj le apucihoz!

A kicsi megkérdezte hitetlenkedve:

– De elkapsz?

– Hát persze, hogy elkaplak. Na, gyere!

A fiú lassan-lassan el kezdett lefelé csúszni az ágon, végül beleugrott az apja karjaiba. Úgy megtetszett neki ez a játék, hogy még sokszor meg kellett ismételni. Amint őket néztem, az jutott eszembe, hogy hasonló a helyzet köztünk és a mi mennyei Atyánk között is. Isten azt mondja nekünk: „Szabad és boldog akarsz lenni? Akkor ugorj. Ugorj az Egyházba, a kereszténységbe, a parancsaimba. Ugorj le a bűn, a hitelenség és bizalmatlanság ágáról.” Mi pedig kételkedve azt kérdezzük: „De elkapsz, Uram? Olyan nehezek a parancsaid. És hogy bírom ki élvezetek nélkül? Lehet egyáltalán cigaretta, lopás, káromkodás, pikáns beszélgetések, könyvek és filmek nélkül élni?” Isten újból hív: „Gyere, ugorj. Százszorta boldogabb leszel, mint most a bűnösségedben!” Az emberek különféleképp reagálnak erre a meghívásra. Isten feltétlen hívei egyenesen Isten karjaiba ugranak, mások meg görcsösen kapaszkodnak a pogányság ágába, és orruk alatt dűnnyögik: „nem adom, nem eresztetem”. Emellett meg folyamatosan panaszkodnak az életükre, amiről nem hajlandóak lemondani, mert hitetlenek és bizalmatlanok.

Kornel Makuszynski gyönyörű könyvében a „Akik ellopták a holdat” címűben van egy jelenet, ahol a két főhős, Jacek és Placek egy aranyvárosba érnek. A házak, utcák, hidak, virágok mind aranyból vannak. Még a városlakóknak is aranyozott a bőre. Amikor a fiúk belépnek a városkapun a polgárok első kérdése az, hogy van-e náluk egyszerű fekete kenyér. A negatív választ sírással fogadják, és azt kérik, hogy legalább mondják el nekik a fiúk, hogy milyen a fekete kenyér és hogy milyen az íze. Aztán bevallják a fiúknak, hogy milyen őszintén elégük van ebből a rengeteg aranyból. Milyen szenvedés nekik állandóan aranyhalat és kanárit enni, amikor ők egy egyszerű kenyérre vágnak.

Ekkor Jacek és Placek arra kérik a városlakókat, hogy adjanak nekik egy kicsit abból a töménytelen mennyiségű aranyból. És ekkor meglepő dolog történik – az aranyvárosi polgárok szörnyen megharagszanak, kiűzik a fiúkat a városukból, közben köveket dobálnak utánuk, és azt kiabálják: „tolvajok, tolvajok!”

Hányszor találkoztam már emberekkel, akik folyton csak panaszkodtak. Valahogy így:

– De nehéz ez az élet. Mennyi munka, hajtás. A telkemen már majdnem kész a ház, számítógépes tanfolyamra járok, munka után még takarítok. Hogy lehet ezt kibírni?!

Néhányszor, amikor ilyen panaszáradatot hallottam, meg merészelttem említeni, hogy – esetleg egy-két dologról le kellene mondani...

– Hogyan?! – ilyenkor szinte fölháborodott a beszélgetőtársam. – Mindez nagyon fontos és szükséges.

Sok ilyen ember van. Azt állítják, hiányzik nekik a nyugalom, szívesen elolvasnának egy könyvet, de ha azt ajánljuk nekik, hogy mondjanak le valamiről a saját álmaik megvalósítása érdekében, akkor méregbe gurulnak. Ülnek az ágon, panaszkodnak rá, de nem ugranak le róla. Nem bíznak abban, hogy Valaki elkapja őket...

Általában az embereket hívőkre és nem hívőkre osztjuk, de ez nagyon pontatlan felosztás. Tulajdonképpen mindenki hívő. Csak az a kérdés: kinek hisznek? Van olyanok, akik Istennek, mások a csillagoknak megint mások a televízióknak hisznek. Sok lehetőség van. Az biztos, hogy valakinek hinnünk kell, másképp nem élhetnénk életünket. Mert próbáld elképzelni, hogy senkiben, de tényleg senkiben sem hiszel és nincs benned egy csöppnyi bizalom sem. Elmész az orvoshoz, és már az ajtóban azt mondd:

– Legyen szíves, mutassa meg az orvosi diplomáját!

Úgy teszel? Nem valószínű, mert *elhiszed*, hogy az a fehérköpenyes ember orvos. A lépcsőházatokban kiraknak egy papírt: „Holnap nyolctól vízvezeték szerelés miatt a vízellátás szünetel.” Ilyenkor betelefonálsz a vízművekhez, hogy leellenőrizd, hogy igaz-e a kiírás? Kétlem. *Elhiszed*, hogy igaz, és inkább előző este teleltöd a kádatokat vízzel. Nagyon sok ilyen példát tudnék mondani. Minden nap hiszünk valakinek vagy nem, de általában kijelenthetjük, hogy hit nélkül nem lehet él-

ni. De megismétlem, a probléma ott kezdődik, hogy ki nek higgyünk?

Azt mondják, hogy a lengyelek hívők. Egyetértek ezzel az állítással. Nemrég láttam egy riportot egy csalóról. Az egyik sértett így beszélt a kamera előtt:

– És akkor jött az az úr a falunkba és azt mondta, hogy fél áron tud nekünk mosógépet szerezni, csak foglalt kell neki adni. Néhányan odaadták neki a pénzt, ő beszállt a kocsjába, és azóta sem láttuk. Pedig olyan jóképű volt, szerkesztő úr kérem...

Előfordult, hogy valaki szinte lihegve mondta:

– Atya kérem, egy pap állítólag elkártyázta a temetőt!

Azt kérdeztem:

– És ön ezt honnét tudja?

– Most olvastam az újságban!

– Ja kérem, ha az újságban volt, akkor biztos úgy van!

Hiszünk a televíziónak, az újságoknak, a szomszéd néninek. De vajon hiszünk-e Jézus Krisztusnak? Neki, aki a teljes szabadságra hív. Sok ember észre sem veszi Őt. Amikor hittanórán vagy a prédikációban a bűn elkerüléséről, a keresztyén erkölcsről hallanak, sokan gyakran fölháborodnak: „Miért avatkozik az Egyház az életembe? Nehogy már egy pap mondja meg, hogy mit csináljak!” Pedig nem is a pap prédikál, hanem mivel Krisztus az, aki a papot meghívta, Ő adta neki azt a feladatot, hogy Isten Evangéliumát hirdesse. Azért fogadod

el a Szentírás szavait, mert Jézusban bízol, nem pedig a papban. Az Egyháznak nem azért hiszel, mert szereted a pápát vagy a hitoktatódat, hanem mert az Egyházat Jézus alapította, Tőle származik, és továbbra is Benne él. Végül is az egész dolog lényege, hogy hiszel-e Jézus Krisztusban.

Egyszer, amikor a Chocholow Völgyben voltam azt vizsgáltam, hogy mit látnak az emberek, amikor a környező világot nézik. Gyönyörű nap volt, de én nem mentem föl a hegyekre, hanem lent sütkéreztem a napon, a menedékház teraszán. Rengeteg turista ment el mellettem és nagyon jól hallottam, hogy miről beszélgettek. Sokan, ahogy kijöttek a menedékházból, azt mondták:

– Hú, milyen drága! Húszezer a Coca-cola, harminc a sör. Sokkal drágább, mint Zakopanében.

Másoknak meg, különösen a férfiaknak, másféle észrevételeik voltak:

– Itt aztán jó üzletet lehetne kötni. Ha egy sífelvonót ide építenének, naponta ezer jegyet eladhatnának harmincezerért. Nagyon nagy pénzt lehetne itt keresni!

A hölgyek többnyire a természetben gyönyörködtek:

– Micsoda kilátás! Gyönyörű kék az ég! És a virágok milyen szépek a napon!

A kíváncsibbak azon törték a fejüket, hogy vajon a menedékházba hogyan vezetik föl az áramot és van-e szennyvízcsatornája. Csak nagyon kevesen ültek le a kis kápolna előtti padra, hogy összeszedetten elcsöndesedje-

nek. Azon gondolkodtam: „Hiszen mindenkinek ugyanolyan a szeme és mégis egyesek gazdagodási lehetőségeket látnak, mások a természet szépségét látják, és csak ez a kis csoport lát valami többet a világban. Milyen különböző módon lehet nézni és látni.”

Egyszer egy plébánián én prédikáltam a mise alatt, a ministránsok meg az oltár előtt ültek a lépcsőn. A prédikáció alatt az egyik fiú végig felém nézett és közben még bólogatott is. Nagyon lelkesítő volt ez az érzés és még nagyobb hévvel kezdtem beszélni. A mise után már a sekrestyében odahívtam a fiatalembert, és azt mondtam neki:

– Örülök, hogy annyira tetszett neked a prédikációm, de ne bólogass többet ilyen feltűnően, mert még azt hiszik, hogy külön azért rendeltelek oda.

Erre ő:

– Ja, igen a prédikáció nem volt rossz, de én nem azért bólogattam. Az oltár fölött vannak azok a szép díszegők, én csak azokat számolgattam...

Amikor a nézők egy jó film után kijönnek a moziból, milyen gyakran elemzik még a villamosmegállóban is a látottakat: „Jól elintézte azt a pasast... A legjobb az volt, amikor az a kocsi lezuhant a szakadékba... Vagy ahogy kicserélte a pisztolyt...” Amikor a szurkolók elhagyják a stadiont, akkor vég nélkül csak a meccset elemzik: „A bíró láthatóan le volt fizetve... Akkora kapufát lőtt... Szerintem van esélyük a visszavágóban...” De sétálj el a plébániatemplomod felé vasárnap. Hallgasd meg miről

is beszélnek az emberek kifele jövet. Van olyan, aki Jézusról vagy Istenről beszél? „Szép lett a restaurált kép... A ministránsok nagyon rosszak voltak ma az oltárnál... Láttad, hogy az öreg Kovács néni új bundát vett már megint?” Szerintem érthető, hogy nem minden egyes ember beszél Jézusról, hiszen nem ez a mély hit jele, de hogy egy ilyen embert se találjunk... Voltak idők, amikor Konstantinápolyban még a piaci kofák is Jézus Krisztus személyéről társalogtak.

Te mit nézel a templomban? A papot, a képeket, a gyertyákat, a szomszédodat? Hát Jézust látod-e? Légy szíves gondolkozz el ezen a kérdésen, még akkor is, ha jársz hittanra, kis közösségbe vagy bármi más módon közel állsz az Egyházhoz! Egyszer egy fiatalember ezt mondta:

– Tudja atya, évekkkel ezelőtt a templomi kórus gitáros voltam. Minden vasárnap az oltár mellett álltam és énekeltem a vallásos énekeket. Még amikor beteg voltam akkor is tettem, hogy kutya bajom sincs, csak hogy otthessek a misén. Anyámat minden szomszédasszony irigyelte, hogy ilyen vallásos fia van, aki szorgalmasan jár a templomba. Egyszer azonban egy atya a gyónáskor megkérdezte, hogy látom-e Krisztust a szentmisén? Először meglepett ez a kérdés. Hogyhogy látom-e Krisztust? Hiszen én minden vasárnap misére járok! De látod Krisztust? És akkor megértettem. Hiszen én nem is látom Őt. Minden misén látom az erősítőt, a gitáromat, az énekeskönyvemet, a barátnőmet, aki ott

énekel, a papot, aki diszkréten üti a ritmust, de Jézust nem! Már jó néhány hónapja! Akkor a gyóntatótya azt adta elégtételül, hogy elmélkedjek erről a szentírásai részletéről:

„Van szemetek és nem láttok? Van fületek és nem hallotok?” (Mk 8,18)

Ezeknek a szavaknak a hatására írtam egy verset, az a címe, hogy „Quo Vadis?” Mindenki ismeri Henryk Sienkiewicz híres regényét. A végefelé van egy jelenet, ahol Szt. Péter menekül Rómából és útközben találkozik Krisztussal. Azt kérdi Tőle: „Quo vadis, Domine?” azaz „Hova mész, Uram?” Jézus így felel: „Ha te elhagyod a népet, akkor én megyek Rómába, hogy újra megfeszítsenek.” Azt gondoltam, hogy sokan közülünk, akik hiszünk és gyakoroljuk is a vallásunkat egyáltalán nem vesszük észre Krisztust, aki városaink utcáin jár. Nem mindig olyan gyönyörű és színes, mint a képeken. Talán éppen így néz ki:

Mondd, mit láttál? – Sütött a nap.

Mondd, mit láttál? – Templomba mentem.

Mondd, mit láttál? – Megállt épp előttem.

Tekintete megállított engem.

Mondd, milyen volt? – Kopott volt a ruhája...
Mondd, milyen volt? – ...hajában meg homok volt...
Mondd, milyen volt? – Poros volt és sáros...
Szemében?... Nem tudom... Ijedség?...

Quo vadis, Domine?
Quo vadis?
Quo vadis, Domine?
Quo vadis?

Mondd, mit mondott? – Azt kérdezte: „Miért?”
Mondd, mit mondott? – Már semmi mást.
Mondd, mit mondott? – Csak azt: „Miért?”
Már semmi mást.

Utána mentél? – Templomba mentem!
Utána mentél? – Homok volt a hajában!
Utána mentél? – Körülöttem emberek!
Én?

Akarod látni?
Akarod látni?
Akarod látni?
...Igen.

Mindennapi gondjaink nemegyszer eltakarják előlünk Jézust. Néha annyira törekszünk az iskolai problémák megoldására vagy a szüleinkkel a jó kapcsolat kialakítá-

sára, hogy ugyan mindent a vallás prizmáján keresztül nézünk, de észre sem vesszük a Megváltót. És ekkor megfosztjuk magunkat az életető erőttől, attól a „motor-tól” ami a keresztény életre ösztönöz minket.

Egy hölgy mesélte nekem valamikor a fiáról:

„Tényleg nagyon jó fiam van – mondta – de voltak velem gondjaim. Képzeld el atya, hogy a fiam utált mosakodni. Kértem, parancsoltam: fürödj már meg! Mossd ki a zoknidat! De mintha a falnak beszéltem volna.

A koszba nem lehet belehalni – válaszolta. – Azon kívül jön a tél, szükségem van egy fűtő rétegre is – tette hozzá.

Már komolyan aggódni kezdtem érte. Mi lesz így az én fiamból? Egyszer azonban... Amikor hazajött egy hegyvidéki táborból, nem ismertem rá. Alig lehetett ki-rángatni a fürdőszobából, állandóan tiszta inget vett, sőt néha még a férjem nyakkendőit is kölcsönvette. „Mi történhetett vele?” – elképzelni sem tudtam. Talán a hegyekben valami előadást hallgattak a higiénéről? Mi az oka ennek az átváltozásnak? Kisvártatva megláttam az okát. Amikor a fiam elment hazulról, diszkrétan kiles-tem a függöny mögül. Az „ok” a parkolóban állt, szőke volt és kék ruha volt rajta...”

Nagy áldozatokat tudunk hozni, ha van kiért. Mondhatunk bármit a lengyel nők zsugoriságáról, de egy lengyel anya, ha a gyereke egészségéről van szó, akkor képes eladni utolsó gyűrűjét, óráját, fülbevalóját, csak hogy megmentse a saját fia vagy lánya életét. Ha valakit sze-

Romeó és a teknő

retünk, nagy energia szabadul föl bennünk. Hatalmas lemondásokat vagyunk képesek tenni, olyanokat amelyekre képtelenek lennénk „személytelen” okok nélkül. Hasonló a helyzet a vallásos életben is. Nagyon nehéz kereszténynek lenni. Krisztus tanítványa nem lehet megalakuló, teljesen át kell adnia magát Istennek. Krisztus az Evangéliumban nagyon magasra helyezte a mércét. Ezt már biztos mindenki megtapasztalta. Hányszor határoztuk el magunkat valamire? Hányszor ígértük magunknak, hogy jó emberek leszünk, kerüljük a bűnt, hogy harcolunk az életszentségért? Hányszor hagytuk el ilyen gondolatokkal a gyóntatószéket? Hányszor kezdtük újra egy-egy lelkigyakorlat után? De hányszor szállt el az ihlet már pár nappal utána, és megint jöttek a szürke hétköznapiak? Talán mindez azért történt, mert ezek a nemes elhatározások nem a Jézus iránti szeretetünkből születtek? Talán még sosem találkoztunk a tekintetével? Talán eddig nem is volt nekünk kihez imádkozni, nem tudtuk kihez járunk templomba vagy kinek a törvényei szerint élhetnénk?

Amikor olvasom az Evangéliumot vagy a Szentek életét, akkor mindig fölmerül bennem a kérdés: ők kit láttak? Honnét volt nekik ilyen hihetetlen erejük, hogy az Evangélium szerint éljenek? Néha kedvem lenne megkérdezni: Te kit láttál, Zakeus? Egész életedben szorgosan gyűjtögetted vagyontkádat és amikor Ő rád nézett, te azt mondtad: „vagyonom felét a szegényeknek adom.” Kit láttál te akkor? Mert én, habár nincs akkora

vagyonom, nem tudnám még a negyedét vagy a tizedét sem a szegényekre hagyni... Hát te András apostol? Kit láttál, amikor testvéredhez, Péterhez szaladtál és azt kiáltozva, hogy: „megtaláltuk az Urat” Jézushoz vezetted. Kit láthattál, hogy szinte az egész lényed ezt kiabálta? Én meg néha szégyellek a vonaton keresztet vetni... Hát te, Assisi Szent Ferenc? Te kit láttál? Apád akkora hozományt szánt neked, te meg mindazt a kincset és pénzt kidobáltad az ablakon. Kivel találkoztál? Mert nekem mindig úgy tűnik, hogy a szüleim nekem túl keveset adnak, hogy nekem több járna... Kamienska Anna egyszer azt mondta: „Ha nem elég neked Isten, akkor még mindig nem találtad meg Őt”. Talán azért megy nehezen az imádság, mert szívedben nem is Isten képe él, hanem a karikatúrája? Esetleg azért nem tudod felfedezni az Evangélium szépségét, mert mindig csak az a pap jut eszedbe, aki csak a bűnről tud beszélni vagy az a hitoktató, akinek órái enyhén szólva semmit sem adnak neked? Talán még nem találtad meg azt, akiért érdemes lenne lelkedet megmosni?

Ilyen kérdéseket teszek föl lélekben a szenteknek. Azoknak teszem föl, akik Jézus jó barátai voltak. És közben egy ének szavai jutnak az eszembe.

Kérdések a szentekhez

*Az út mentén koldult egy vak,
Mindig üres volt a keze.
Mert bárki ment el mellette
Még vakabb volt, mint a vak.*

*Míg egy napon föltekintett,
Mert az úton tömeg ment,
Fölkiáltott: „Kérlek mondd meg!
Én, Bartimeus kérdelek!”*

*Hova futtok? Hova siettek?
Ezt kérdem tőletek!
Mit láttok ti? Mit éreztek?
Mondjátok el!” Kérlelt a vak.*

*Hallja az öreg hangját Ő,
Kezét a szemére helyezte már.
És íme fölkel a nap először
Életének első napján.*

*Amikor hát rátekintett
Jézus szemére és a népre
Látta a napot és a holdat
Azonban még vak maradt.*

*Az Úr után ment az öreg
Hogy titkait kifürkéssze
Annak ki a fényt megadta,
S az Égnek és Földnek Ura.*

*Te is, ki az út mentén ülsz,
Nézd a népet, mely meghalt s most él.
Nézd a nagyokat, s a kis szenteket
Ne koldulj, csak kérdezd őket:*

*Hova futtok? Hova siettek?
Ezt kérdem tőletek!
Mit láttok ti? Mit éreztetek?
Mondjátok el! Kérlelt a vak.*

Az imádság sok-sok definíciója közül egy különösen megragadt az emlékezetemben. Úgy hangzik: imádkozni azt jelenti, hogy Jézus szemébe nézünk. Biztos mindenki elmondhatja magáról, hogy előfordult már vele egy társaságban a következő: ülök egy asztalnál, beszélgetek, nevetgélek, és hirtelen azt érzem, hogy valaki n é z. Há tározottan engem néz. Találkozik a tekintetünk. Olyan, mintha belém akarna látni, egyenesen a szemembe néz, azt akarja látni, hogy mi van a lelkemben. Nem tudom, hogy furcsáll-e valamit, vagy pont az ellenkezője, talán megtetszettem neki. És bár végig nem szólunk egymáshoz, emlékszem hogy köztünk történt valami. Még utána is ha találkozunk, emlékszem, hogy ez az az ember, aki úgy nézett. Ez történhet egy templomban is vagy otthon. Letérdelünk, elkezdjük mondani az imát vagy csak gondolatban imádkozunk. Még arra is figyelünk, hogy közben Istenre gondoljunk és hirtelen előnt a forráság: Ó figyel rám! Néz! Látom Jézus szemét. Nem leselkedik,

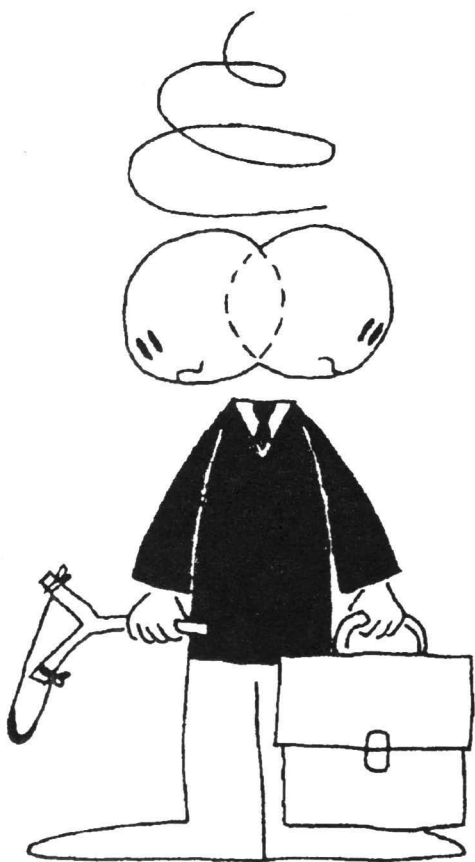
nem ellenőriz, hanem szeretettel néz. És ekkor minden forogni kezd körülöttem, mindenről elfeledkezem. Isten szemébe nézek! Találkozik a tekintetünk. Ezt sose felejttem már el! Miközben a szemembe nézett azt mondta: „Gyere utánam, én szabaddá teszek!” Hiszen az evangéliumi szabadságra nem a plébános, a szerzetes, a püspök vagy akár a pápa hív. Ez a meghívás egyenesen Krisztustól jön, bár lehet, hogy ezeknek az embereknek a száján keresztül. Ezért bízom az Evangéliumban. Ezért bízom az Egyházban és ezért kezdek el járni a kereszténység útján. Hiszen mindezt Jézus adta nekem.

Légy önmagad! – De ki vagy te?

Egy ideje rendkívül népszerűvé vált a következő felszólítás: „légy önmagad!”, vagyis ne tettesd magad, legyél teljesen laza. E fölfogás hívei szerint minden, amire kényszerítened kell magad, mesterséges, nem a tied, vagyis nem ér semmit. Becsületre méltó mindaz, ami spontán jön belőled. Ha feküdni van kedved – hát feküdj, ha füttyülni akarsz – füttyülj kedved szerint. Ilyenkor valószínűleg meg önmagad, ilyenkor vagy az igazi, magyarád magadat adod. Viszont az önuralom bármely megnyilvánulása – „nincs kedvem, de mégis megteszem” – egyszerűen elítélendő. Minek tegyünk úgy? Minek színészkedjünk? Sörözni van kedved, akkor igyál, ne legyél szentfázék. Valakit kedved van a porig alázni – tedd azt. Ha benned van ez a rosszindulat, akkor te ilyen vagy, tehát tegyél így. Ilyenkor vagy az igazi. Bármilyen korlátozás nem csak hogy mesterséges, de stresszt idéz elő, feszültséget teremt a bensőd és aközött, ahogyan viselkedsz. Hányan vannak körülöttünk azok, akik bensőleg összezavarodtak. Te ne essél ebbe a hibába, te legyél önmagad!

Így lehet nagyjából leírni a fenti életvitel híveinek gondolatmenetét. Első ránézésre egész értelmesnek tűnik, sőt még vonzónak is mondható. Az igazságra, természetességre, erőszaktól és hamisságtól való mentesésre szóló fölhívás látszólag meggyőző. De a gyakorlatban nem minden ilyen egyszerű. Például vasárnap reggel van. Az udvaron esik az eső, még nagyon álmos vagy, mert a tegnapi buli jóval éjfél után fejeződött be. Fekszel, és közben a másodpercmutatót bámulod az ébresztőórán, mely tántoríthatatlanul mutatja a múltó perceket. De neked még nincs kedved megmozdulni. Fekszel, és közben két irányultság harcol benned: a templom felé és az ágy felé mutató. Különböző gondolatok ébrednek benned: „kellene”, „kötelesség”, „pihenni”, „majd egy hét múlva”, „bűn”, „unalmas”, „megvár”. A harc már vagy negyed órája tart és még mindig semmi sem mutat arra, hogy dűlőre sikerül vinni a dolgot. Ekkor jut az eszedbe a „légy önmagad!” szlogen. Nagy megkönnyebbülést érzel: „Na, ezzel eldőlt a dolog! Természetesen viselkedek, és egyszerűen magamat adom!” De a lelkesedésed hamar lelohad. „Tulajdonképpen melyik énem az „igazi én”? Az, amelyik itt-hon akar maradni, vagy amelyik templomba akar menni. Akkor tettetem magam, ha pizsamában még tovább lustálkodom, vagy ha elmegyek vasárnapi szentmisére?”

A „légy önmagad” hívek szerint az ilyen egyensúlyi helyzet előfordulhat ugyan nagy ritkán, de az ember többnyire azonnal tudja, hogy mire van kedve. És ez az

Who is who?

első érzés kellene, hogy a mérvadó legyen. A helyzet azonban ennél bonyolultabb.

Néhány éve láttam egy Christine című filmet. Elég unalmas volt, de az egyik jelenete említésre méltó. Két barát sétál az utcán. Egy udvar mellett mennek el, ahol egy öreg kocsiromcsot látnak. Az egyikük megáll, és elragadtatva nézi a masinát:

– Micsoda kocs!!

A barátja meglepődve kérdezi:

– Az a roncs? Hiszen az egy halom hulladék!

– Mit beszélsz? Ez egy szuper autó. Kicsit helyre kellene pofozni.

– Hagyjad már! Egyszer majd veszel valami rendeset. Ennek a kocsinak már rég az autóbontóban lenne a helye.

– Nem, nem, gyere csak, nézzünk be. Beszélek a tulajjal, talán eladja nekem.

És így is lett. A fiatalember nevetséges összegért megvette az autót és hosszú, fárasztó munkával kitűnő állapotba hozta. Amikor először kocsikázott ki az utcára, az emberek irigykedve nézték a gyönyörű, tűzpiros limuzint.

Amikor az a két ember ugyanazt a rozsdás autót nézte az udvaron, akkor két különböző dolgot láttak. Az egyikük egy roncs tömeget, ami már csak az autóbontóba való, a másikuk viszont abban a roncsban egy remek autót látott, ami egyszerűen el volt hanyagolva. Kiderült, hogy

ez utóbbinak volt igaza. Mégis autó volt, bár elég siralmas állapotban.

Tehát, hogy valamiről megmondjuk, hogy mi is valójában, akkor észre kell vennünk a lényegét. Lehet, hogy a lényeg el van takarva egy csomó másodrendű tulajdonsággal. Hasonló a helyzet az emberrel is.

Egyszer Varsóban egy bazár mellett vártam valakit. A bazár bejárata mellett volt egy sörsátor. A sátor körül állt egy pár nem éppen józannak mondható úr. Néhányuk kifejezetten ijesztően nézett ki: üveges tekintettel, koszosan, ápolatlanul. A beszédet, amit tőlük hallottam inkább nyökögésnek lehetne nevezni. Egyikük a kerítés mellett feküdt a földön. Arca véres volt, köpködött és káromkodott. Ahogy néztem, azon gondolkodtam: „Ki ez az ember? Egy emberi roncs? Talán csak egy állat, akire már csak a halál és az eltemetés vár?” Az jutott eszembe, hogy valószínűleg ez az ember is valamikor kis társaival együtt, fehérruhás elsőáldozó volt. Imakönyvvel és fehér gyertyácskával, most meg itt fekszik a földön részegen. Ki ő? Maradt még benne valami abból a jó gyerekből?

A történelemben sok olyan embert mutathatnánk, akiről már mindenki lemondott, úgy tűnt, teljesen lezüllöttek. Minden, ami bennük maradt, az gonosz volt. És mégis bekövetkezett egy hihetetlen változás. Kiderült, hogy ezek az emberek jók, csak a rossz már nagyon elnyomta bennük a jóságot. Vegyük csak észre a bibliai jobb latort vagy a híres regényhőst Andrzej Kmicic-et

Sienkiewicz Özönvíz című művéből. Kmicic csak egy regényhős, de hány hozzá hasonló embert ismerünk. Nagyon gyakran ezek az emberek a megtérés után kertelés nélkül kijelentik: „Hogy süllyedhettem le odáig, hogy viselkedhettem úgy? Mi ütött belém? De jó, hogy most már normális életet kezdtem élni!” Ők is csak a változás után jönnek rá, hogy amikor még gonoszak voltak, akkor egyszerűen nem voltak saját maguk. De amikor még „olyanok” voltak, akkor szentül meg voltak győződve, hogy igazi önmagukat adják.

Az alapján, hogy mire van kedvem, mire vágyódom ebben a pillanatban, nagyon nehéz megtalálni a „ki vagyok” kérdésre a választ. Ugyanis röviden fogalmazva, az emberben kétféle irányítóerő van. Egyik a jó felé irányít, az Isten parancsai, a kedvesség, a jóság irányába. A másik meg mindig az egoizmusra, lustaságra, és pillanatnyi vágyaink kielégítésére próbál rávenni. Mindenki átélte már eme két irányzat harcát. Valaki mégis megkérdezhetné: „De melyik a két irányítóerőből az igazi énem?” Erre a kérdésre maga a Biblia felel. A teremtésben világosan le van írva, hogy Isten az embert jónak teremtette. Ez a jóság, az igény, hogy Isten akaratát teljesítsük, előbb volt bennünk, tehát ez a valódi énkünk. A gonoszság, amit mindannyian megtapasztalunk az életben csak a második. Ezért az ember csak akkor adja önmagát (vagyis csak akkor ember), amikor a jó felé tart, minden nehézség ellenére. Amikor viszont eltávolodunk Istentől, nem önmagunkat adjuk, bármennyire könnyen

is megy ez nekünk. Képzeljük el például, hogy az árvíz elsodort egy autót. Az erős ár a kocsit az út menti árokba taszította. Amikor a víz leapadt, a kocsi viccesen nézett ki az ár által odahordott szemétdomb tetején. Az autó jó márkájú volt, és szerencsére a víz sem károsította nagyon. Elég egy szárítás a napon, és az autó máris menetkész. Ekkor elkezdődhet a munka, hogy a tulajdonos ki vezesse autóját az árokból. A kocsi rőfög és pőfög, csupa sár minden. Az autó ekkor nem úgy néz ki, mint a prospektusokban. Vajon ebben a pillanatban kocsinak nevezhetjük ezt a szerkezetet? Igen, bár nagyon erőlködik.

Most egy másik példa – egy olyan kép, amit mindannyian ismerünk a mai filmekből. Éppen autós üldözést látunk. Hogy még hatásosabb legyen a jelenet, a hajsza egy hegyi szerpentinen folyik. A kocsik fantasztikus sebességgel száguldanak előre, hol a sziklát, hol meg az út menti korlátot súrolva. Hirtelen az egyik sofőr elveszti uralmát a kormány fölött, hatalmas erővel áttöri a korlátot és lezuhan a mélybe. Ezt a pillanatot gyakran lassított felvételen láthatjuk. Az autó, mint egy hatalmas madár röpül lefelé, és nagy robajjal, lángolva a szikláknak ütközik. Amikor a zuhanó autót nézzük, akkor mondhatjuk-e, hogy az autó autóként viselkedik? Igen az autó ekkor még valóban autó, de ezek már létezésének utolsó pillanatai. Nem mondhatjuk, hogy autóként viselkedik. Ez a légi mutatvány, bár nagyon könnyen megy (a sofőr talán még a motort is kikapcsolta, hogy ne fogyassza fő-

lőslegesen az üzemanyagot, és az abroncsot is kíméli!) teljesen abnormális egy gépkocsi számára.

Figyeljük csak meg: az erőlködő, füstölgő autó tényleg autó. Viszont a térben is száguldó, fölségesen röpködő gépkocsi természetellenesen viselkedik.

Úgy van ez az emberekkel is. Amikor valaki a vágyait hajszolja és tönkreteszi magát az alkohollal vagy kábítószerekkel – akkor ő egy műember, bár ez nagyon könnyen megy neki (legalábbis az út elején). Zuhan a mélybe. Aki viszont azt mondja, hogy „nincs kedvem imádkozni, de mivel Istentől függök, Ő szeret engem, szükségem van rá, ezért letérdelek és imádkozom”, az végig természetesen viselkedik. És ilyenkor ez az ember – mint az a szerencsétlen autó is – az imában erőlködik, nyög és szuszog, de legalább végig az marad, aki létének lényegét akarja kibontakoztatni.

Most próbáljunk meg válaszolni arra a kérdésre, hogy tetszik-e Istennek az ilyen erőltetett ima? Van egyáltalán értelme?

Egy fiú éppen egy iskolai kirándulásról jött haza. A busz késett, úgyhogy már késő éjjel volt, amikor megérkeztek. Egész úton hazafelé arra vágyott, hogy ha hazaér, majd eszik valamit, mert már nagyon éhes volt. Amikor belépett a lakásba, erősen kételkedni kezdett abban, hogy vágyai teljesülnek. Késő volt, és biztos volt benne, hogy szülei már alszanak. Valóban, de édesanyja a fotelban bóbiskolt és égett a lámpa, mert várta a fiát. Nagyon

örült, hogy hazaért a fia, de arcán látszódott a fáradtság. A fiú bátortalanul megkérdezte:

– Van valami ennivaló?

– Van igen – válaszolta az anyukája ásítva. – Máris készítek neked valamit.

Amikor a fiú megmosakodva megint kijött a konyhába, az asztalon már ott gőzölgött a tea, és anyukája készítette a szendvicseket, melyeket ő percekon belül meg-evett. Amikor anyukája elindult lefeküdni, még oda-szólt:

– Ha kész vagy, tegyél be mindent a mosogatóba, majd holnap valaki elmosogat, én megyek lefekszem, mert már alig állok a lábamon.

Ebben a helyzetben jogos lenne-e, ha a fiú azt gondolná: „Engem anyukám nem is szeret! A szendvicseket lelkesedés nélkül készítette, végig erőlködött miközben kente a kenyeret. Semmi természetesség sem volt benne, amikor vágta a szalámit. Látszott, hogy legszívesebben már rég aludna.” Ha valaki, ne adj Isten, ilyet gondolna, akkor az agyilag beteg és sürgősen menjen orvoshoz. Az az anya, aki a fáradtságtól már alig áll a lábán és úgy készít szendvicset, az a szeretetét mutatja így ki. Ugyan-ez a helyzet a mi imáinkkal is, amiket „kényszeredetten” mondunk, és ez vonatkozik az „erőlködő” templomba járásunkra is.

Minden, amit eddig beszéltünk a spontanitásról és az önfegyelemről, összegezhető egy állítással: számunkra a „karok” a legveszélyesebbek. Mi a veszélyes a karok-

ban? A két már említett irányítóerőt, ami bennünk dolgozik úgy hívhatnánk:

– „nekem kell”

– „akarok”.

És ebben a másodikban vannak a karok – „a karok”. Nap, mint nap minden normális ember harcol a karokkal: „aludni akarok, de iskolába kell mennem”, „le akarok valakit szidni, de nekem uralkodni kell magamon”, „meg akarom nézni ezt a késő esti filmet, de nekem nem kell ilyen filmekkel bűnös gondolatokat ébreszteni magamban”. Millió példát lehetne fölhozni. De valamit alá kell húzni: amikor legyőzöm a karokat, akkor az egyáltalán nem jelenti, hogy természetellenes vagyok, és nem önmagamat adom. Amikor „én” legyőzöm az egoizmusomat, akkor nyílik meg csak igazán előttem a szabadságra vezető út.

Amikor még kispap voltam, kitaláltam, hogy megtanulok zongorázni. Tanárt újsághirdetésen keresztül találtam. Egy nagyon művelt, idős hölgy volt. Nagy lelkesedéssel fogott neki a tanításomnak. Nem csak a zongorázás rejtelseibe akart bevezetni, hanem elhatározta, hogy megszeretteti velem a komolyzenét is. Egyik alkalommal, alig hogy beléptem az órára ezt mondta:

Van egy meglepetésem az atya számára – koncertjegy az akadémiára. Musszorgszkijt fognak játszani. Biztos tetszeni fog atyának, a jegy árát meg majd alkalomadtán visszafizeti.

Mit tehettem? Nem mondhattam meg, hogy Muszorgszkij nem igazán hoz tűzbe, és hogy minden fillér nagyon számít – mint általában az egyetemistáknál. Elvettem a jegyet és abban bíztam, hogy a köszönőszavak elég meggyőzőek voltak.

A koncerten elég sokáig nem unatkoztam, mert az első szünetig végignéztem a koncerttermet, a zenekart és a hallgatóságot. De teljes nyugalmat csak akkor éreztem, amikor már lefelé mentem a ruhatárba.

A következő órán természetesen az első kérdés az volt:

– Na, és milyen volt a koncert? Nem tagadhatja atya, hogy Musszorgszkij zseniális művész!

Nem akartam hazudni, ezért valami ilyesmit válaszoltam:

– Hááááát igeen. Tényleg... az...

És ekkor a kedves hölgy nagy kétségbeesésemre levett a polcra, hogy már előre odakészített újabb jegyet, és nagy lelkesen ezt mondta:

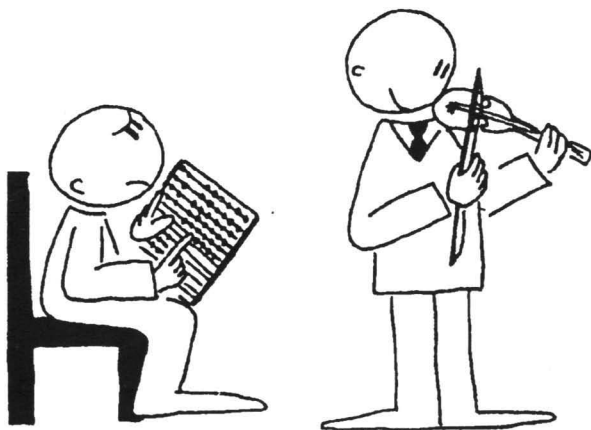
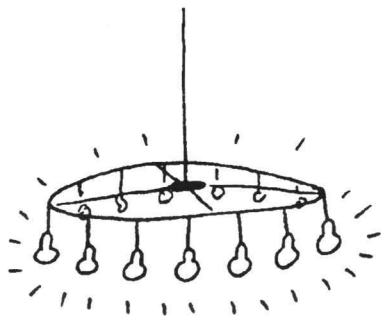
– Prokofjev! Jövő pénteken!

Mi mást tehettem? Elvettem a jegyet és elmentem a koncertre. Szívesen kihagytam volna ezt a koncertet, de a tanárom is járt az Akadémiára és mindig nagy integritással fogadott. Prokofjevet már nehezebben viseltem, csak azért bírtam végig ott ülni, mert mellettem Holoubek úr ült a feleségével (ő játszotta a főszerepet „A kis lovagban”!) Amúgy megszámloltam az összes hegedűst és brácsást. Majd a fagottosokat, trombitásokat és hoz-

záadtam a hárfát is. Szünet után az összes villanykörtét is megszámoztam, és így valahogy kibírtam a koncert végéig.

Amikor a legközelebbi órán megint megisméltődött az egész szituáció, vagyis a „hááát igeen, tényleg” válaszomra megint jött a jegy, már nagyon közel álltam ahhoz, hogy őszintén bevalljam, hogy ez a zene engem nem érdekel. De egyszerűen nem volt szívem a tanárnőt megbántani. Már teljesen elegendem volt az egészségből, amikor az egyik alkalommal (talán a hatodik vagy hetedik volt) a zene megfogott! De még mennyire! Következő órán már én kérdeztem, hogy van-e újabb jegy a számomra.

Azon gondolkodom, hogy ha nincs ez a tanárú és az erőszakos módszerei, akkor még ma is kinszenvedés lenne a komolyzene számomra. Nem vagyok ma sem szakember, de megvannak a kedvenceim. És ha már a zenénél tartunk, akkor hadd tegyek egy kitérőt. Már említettem, hogy nem értek egyet azzal, hogy csak az az őszinte, ami spontán. Ez nem jelenti azt, hogy nem veszem észre a másik végletet, amit már sznobságnak nevezünk. Ismerek olyanokat, akik társaságban odavannak a komolyzenéért, de otthon csak diszkó zenét hallgatnak. Ismertem olyanokat is, akik külföldön múzeumból múzeumba jártak, otthon meg mindenkinek mutogatták a színes képeslapokat, de őszinteségi rohamaikban bevallották, hogy úgy igazán csak a vidámparkok és áruházak tetszettek nekik. Ez valóban mesterséges és ha-

Két százas... négy hatvanas... ebből kettő fehér...

mis. Azt mondhatom: „Voltam a galériában, de be kell valljam, hogy egyáltalán nem fogott meg. Vissza fogok menni, mert én is föl szeretném fedezni a képekben azt a szépséget, amit mások is meglátnak bennük.” Ha így fogalmazunk, akkor az őszinte és igaz. Ha viszont ájuldozunk azon – „óh, hát az tényleg gyönyörű volt” – ami igazából közömbös, az sznobság és hazugság.

Visszatérve az akadémiai élményeimhez, megállapíthatjuk, hogy vannak dolgok, amelyekhez kitartás kell, hogy föl tudjuk benne fedezni azt, amit másképp nem értékelnénk. Íme kezdedbe veszed a Szentírást. Véletlenül kinyitod az Evangéliumoknál és elkezded olvasni azt a részt, amikor Jézushoz vezettek egy leprást. Eszedbe jut: „Hát ez unalmas, már ismerem, Jézus mindjárt meggyógyítja.” Kinyitod máshol, ezt olvasod „Jézus ekkor bement Jerikóba. Élt ott egy Zakeus nevű férfi, aki a vámosok feje volt és nagyon gazdag”. „Ezt is ismerem – gondolod – mindjárt följánlja vagyona felét a szegényeknek. Ebben sincs semmi érdekes.” Tedd le a Szentírást és vedd kézbe egy kis idő múlva, még akkor is, ha ehhez semmi kedved sincs. Ez alatt próbálj valakivel elbeszélgetni a Bibliáról, vagy olvass el egy szentírás-magyarázatot. Imádkozz, hogy megérted Isten szavát. Vedd elő megint, harmadszor is, negyedszer is, tizedszer is. Egészen addig, míg „meglepedsz”, amíg megfog. Úgy kezded el olvasni, mintha életedben először látnád ezt a részt. Azt, amit már sokszor olvastál, most érted meg igazán.

Hasonló élményed lehet az imával és a misére járással kapcsolatban is. Erőltessd meg magad, hogy fölfedezd a szépséget. Ekkor leszel tényleg önmagad, akit a Legnagyobb Szépség és Jóság teremtett. Téged maga az Isten alkotott.

Még néhány ámítás

Képzeld el a következőt: sétálsz az utcán, és találkozol egy kikötözött emberrel. Keze és feje kalodában, lábai léláncolva. Együttérzően odalépsz, és ezt kérded:

– Hát téged meg ki intézett el így?

Mire ő:

– Hogy érted ezt?

– Hát ki láncolt ide?

– Ja, ezt kérded – válaszol és elmosolyodik. – Nem elintéztek, hanem én akartam így.

– Te akartad? – kérded leplezetlen meglepetéssel. – De miért?

– Hogyhogy miért? – most ő van meglepődve. – Én ezt szeretem.

– Mi az, hogy szereted? Szeretsz kalodában ülni? Szereted, ha le vagy láncolva?!

– Hát persze! Nincs annál kellemesebb, mint a kaloda vagy a láncok. Ez maga az élvezet!

Mit gondolnál erről az emberről? Valószínűleg azt, hogy nem normális. De lehet, hogy másról van szó. Le-

het, hogy valaki tényleg elintézte, és most nem maradt más választása emberünknek, mint hogy jó képet vágjon hozzá. Ez a kalodás példa teljesen abszurd, de hasonló helyzettel gyakran találkozunk. Sőt időnként még mulatóságosabbakkal is. Például: elmész az előbb említett, megkötözött ember mellett, az meg odaszól neked:

– Lazíts már, és kezdj el szabadon élni!

Hítetlenkedve nézel rá:

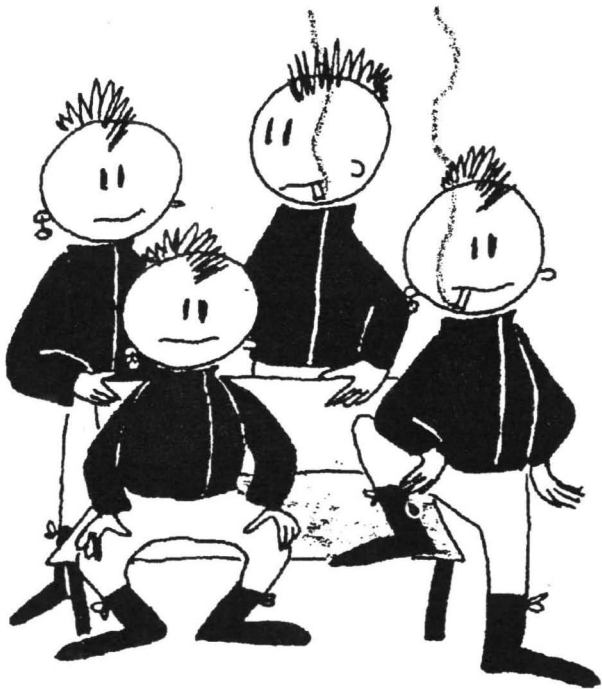
– Mit mondtál?

– Minek erőlködsz? – mondja maga is erőlködve a nehéz láncok súlya alatt. – Élj, szabadon!

Ez már tényleg vicces lenne. De hiszen ugyanennek a (szomorú!) komédiának lehetünk tanúi egy-egy rock koncerten. Amikor a színpadon olyan emberek szajkózzák: „Lazíts, szabadulj föl!”, akik maguk sem bírnak ki egy óránál többet cigi nélkül, vagy egy napot narkó és alkohol nélkül. Olyan emberek, akiket a saját szenvedélyeik szinte pórázon tartanak. Szomorú, amikor valaki rabszolga, de még szomorúbb, amikor valaki magára mutat, és azt mondja: „légy olyan szabad, mint én!”

Évekkel ezelőtt kötelező volt köpenyt hordani az iskolában, és ez a fiatalok egy részének nagyon nem tetszett.

– Miféle rendszer ez? – háborogtak. – Mindenkit egyenlővé akarnak tenni! Mindannyian ugyanolyanok legyünk? Nem egyezünk bele! Azt akarjuk, hogy mindenki a saját stílusában öltözködhessen!

A stílusok sokkoló sokszínűsége

A fölháborodás csak nőtt, amikor iskolai ünnepségen a tornateremben sorba kellett állni.

– Mi ez? Laktanya? Miért nem állhatok úgy, ahogy akarok?! – mérgelődtek a fiatalok.

Most nem akarok arról beszélni, hogy igazuk volt-e. Csak azt tartom nevetségesnek, hogy ugyanezek a fiatalok este koncertre mentek, és két órán keresztül úgy ugrottak a tömeggel, ahogy a zenészek füttyültek. Aztán amikor a példaadó énekes azt kiabálta „ye!”, a fiatalok százai ordították vissza „ye!”. Akkor a példakép tovább gyakorlatozta rajongóit és azt kiabálta „ye! ye!” és a tömegnek volt annyi esze, hogy visszakiabálja „ye! ye!”. Néha ez eltartott vagy negyedóráig. Íme a „szabad” emberek kiképzése.

Annak idején a fiatalok a hittanórákon is panaszkodtak, hogy az iskolában mindenki „egyenlő és ugyanolyan”. Magyaráztam nekik, hogy már csak ilyen az iskolai rendszer, és az hogy mindenki „egyenlő és ugyanolyan” nem feltétlenül rossz, és végül, hogy iskolában kettőig vannak, utána meg már nyugodtan lehetnek különfélék és egyediek. Képzelterítetek tehát mekkora volt a meglepetésem, amikor először kezdtem látogatni fiatal híveimet.

Belépek az egyik lakásba, és már a küszöbön mondom:

– Jaj, bocsánat itt már jártam.

– Nem, nem, itt még nem volt atya – biztosítanak a vendéglátóim.

Tilos a tiltás!

– Hogyhogy nem? Hát a falak tele vannak poszterekkel. Ugyanezt láttam pár perccel ezelőtt.

– Ja, az a barátnőmnél volt egy emelettel följebb. Ő is gyűjti a „Bravo”-t, és mindketten kirakjuk a posztereket – válaszolja mosolyogva egy fiatal lány.

Amikor ugyanilyen posztertapétát láttam még a földszinten is, meg minden második lépcsőházban, akkor megkértem hittanórán a diákjaimat, hogy többet ne panaszkodjanak az uniformizálás miatt...

Persze két különböző dolog, a szenvedélyek vagy egy életstílus rabjává válni. Mégis mindig nevetségesnek tűnik, amikor éppen a szabadság ügyvédei válnak egy-egy szenvedély vagy divatirányzat rabjaivá.

Hasonlóan szórakoztatónak találom, amikor rock koncerteken a „szabad fiatalok” a színpad tetejéről kifejezik az idősebb nemzedék és az egész társadalom iránti lenézésüket. „Ne foglalkozz az öregeiddel, ne rontsd el úgy az életed, mint ők, ne légy kisstílű, szállj ki ebből a taposómalomból, add föl a pénzhajhászást, ne légy olyan, mint ők, akik csak a ház-munkahely, ház-munkahely körforgásban élnek! Börtön az iskola! A társadalmat félrevezették, minden öreget becsaptak! Le velük!” Azt hiszem, hogy ezek az emberek miközben hangosan ilyeneket énekelnek, magukban azért fohászkodnak, hogy ez nehogy véletlenül előforduljon. Mert ha például a vasutasok meghallgatnák a felszólítást, és a koncert után „csapot-papot otthagynának”, akkor Jarocinból az összes fiatal gyalog menne haza. Vagy ha például a ja-

rocini pékek és vízügyesek „bedobnák a törülközőt”, akkor másnap az összes skinhead, punk és anarchista szidná az egész világot, hogy nincs enni- és innivaló. Ha a koncert alatt a hang- és fénytechnikusok szót fogadnának, akkor gondolom a színpadon az összes lámpa kialudna. A dühös zenészek betelefonálnának a központba, és azt hallanák, hogy az ottani dolgozók éppen pogóznak. Amikor az avantgard „művészek” azt hirdetik a színpadról, hogy ők abszolút szabadok és függetlenek, akkor kedvem lenne megkérdezni: „Művészem, és akkor ki készítette a gitárodát? Hát az erősítőt? Ha ilyen független vagy, akkor dobjál ki mindent a szemébe. Ezeket az eszközöket az általad utálatosnak tartott társadalom képviselői csinálták. Akik ráadásul még gyakorló katolikusok is. Csak nem akarsz annak az embernek adósa maradni, akit a színpadról megalázol, és agyon szidsz?”

A „független” fiatalok többek között azért ordibálhatnak így, mert anyukájuk ruhát adott és zsebpénzt, hogy jegyet vegyenek erre a Jarocini koncertre, mert valaki elkészítette a színpadot, a gitárt és az erősítőket, mert másvalaki kenyeret sütött. És ha a fiatalember betöri a fejét, akkor szerencsére van a városban egy sebész, aki nem volt punk, hanem iskolát végzett, majd egyetemet, és most össze tudja varni a sebet a fejecskéjén.

Végül egy utolsó ámítás, amivel szinte mindennap találkozunk. Érinti a szabadság kérdését is. A semlegeségről és függetlenségről szeretnék beszélni. Egyre

gyakrabban találkozhatunk olyanokkal, akik valamit bemutatnak, ajánlanak. Amikor meg föl hívjuk a figyelmüket, hogy ez rossz és nem kellene népszerűsíteni, akkor azt felelik: „Mi senkit sem kényszerítünk semmire, csak azt akarjuk, hogy mindenki mindent kipróbáljon, aztán kiválassza a magának megfelelőt.” Ezen az alapon népszerűsítik a pornográfíát, kábítószerket, szektákat. Lát-szólag minden logikus: „Szabad vagyok, mindent megismerek, aztán szabad akaratomból döntök. Miért kellene bármit is eltakarni előlem? Majd, ha mindent megismerem, és eldöntöm, hogy szerintem mi a helyes, akkor beszélhetünk az én szabadságomról. Csak az lehet igazán szabad, akinek van választási lehetősége. És hogy választani tudjak, ismemem kell a választékot.”

Ez a gondolatmenet teljesen helyes lenne, ha... nem lenne megdöntve alattunk a padló. Mindannyian egy lejtős szobában ülünk, és veszekszünk egy labdán. Hirtelen azok, akik lent ülnek így szólnak:

– Miért veszekszünk ezen a labdán? Miért nem tesszük le a földre a szoba közepén és nézzük, hogy mi történik?

Belemenne valaki is közületek egy ilyen ajánlatba? Nem is lenne rossz ötlet, ha a padló egyenes lenne. Ez volt a helyzet a paradicsomban mielőtt Ádám és Éva bűnt követtek el. A szívükben akkor még nem volt ez a rossz iránti „vonzódás”, vagyis nem vétkeztek. Egész végig ott volt a kert közepén a fa, amelyről tilos volt enni. Isten parancsának megszegése volt a másik út,

amely nyitva állt előttük és ők sajnos ezt választották. Az első bűn óta már nincs meg ez a rossz és jó közötti egyensúly a szívünkben. Ezért káros az emberiségnek, amikor azt mondjuk, hogy „ismertessünk meg mindenkivel mindent, aztán döntsön ki-ki maga”. Képzeljük el, hogy valaki egy ilyen „semleges” újságot szerkeszt. Minden páros oldalra szentekről, jóságról meg szeretetről szóló elmélkedéseket tesz. A páratlan oldalakon viszont mindenféle bűncselekményt, verekedést ecsetel és más gonoszságokról ír. Képzeljük el, hogy az újságot egy iskolában terjeszti. Mit gondoltok, melyik oldalakat fogják figyelmesebben olvasni a fiatalok? És szerintetek milyen következményei lehetnek egy ilyen mindennapi olvasmánynak?

Mellesleg ez nem teljesen kitalált példa. Vannak olyan folyóiratok, amelyeket a szerkesztőik teljesen tisztességes lapnak tartanak. Közben meg olyan dolgokat találhatunk bennük, amit a legrosszabb szennylapokban. Arra a kifogásra, hogy minek részletezik ezeket a borzalmakat, és minek népszerűsítik őket?’, azt felelik: „Mi csak újságírók vagyunk, csak azt írjuk le, ami körülöttünk van. Az emberek meg döntsék el maguk, hogy milyen újságokat akarnak olvasni”.

Kedves médiaszakemberek! Mennyire törődnek azzal, hogy mindent megismerjünk! Nélkülük nem is tudnánk, hogy a földön van szex, kábítószer, hogy az emberek ölnék és kínozzák egymást. Nekik kell minket fölvilágosítaniuk. De még ha tudnánk is ezekről a dolgokról, akkor

az elég lenne nekünk? Biztos, hogy nem! Akkor leszünk teljesen fölvilágosítva, ha részleteiben megnézünk egy erőszakos jelenetet, egy fölnégyelést vagy egy élő ember fölboncolását. Nem is kellene messze mennünk, hogy ilyen és hasonló magyarázkodást halljunk: „Én semmit sem népszerűsíték. Én nem azért írok a rosszról, mert azt jobban el lehet adni. A rossz egyszerűen ott van körülöt-tünk, és ezért hírt kell adni róla. Részletesen megmutatni mindenkinek, öregeknek és fiataloknak.” Amikor ilyen okoskodást hallok, nem tudom, hogy sírjak-e vagy ne- vessek. Mindkettőt kellene. Már régóta ismeretes, hogy a gonoszság megmutatása hatással van a közerkölcsre. Mindig van benne valami veszélyes agitáció. A horror- filmek rendezőinek pedig nem kívánom, hogy valaha is találkozzanak egy sötét utcában egy olyan emberrel, aki az ő filmjeiken nevelkedett.

Még egy hegyi melléklet

Szent Pál a Galatákhoz írt levelében röviden megállapítja:

„A szabadságra tett szabaddá minket Krisztus.”
(Gal 5,1a)

Kétezer évvel ezelőtt halálával, feltámadásával és mennybemenetelével megváltott minket az Üdvözítő. Akkor szabadította föl az egész emberiséget. Ez a megváltás azonban még mindig folyamatban van. Azt mondhatnánk, hogy Krisztus az egész életünkben megvált minket. Ez viszont nem azt jelenti, hogy nincs mit tennünk, és passzívan nézhetjük, hogy mi történik. Megváltásunk folyamata egy titokzatos „összmunka” az Isten Fia és minden egyes ember között. Az „összmunka” szóból ne következtessünk arra, hogy egyenrangú felek vagyunk. Isten Fia a szőlőtő, mi meg a szőlővesszők vagyunk. Ezt az Istentől kapott nélkülözhetetlen segítséget, amely nélkül képtelenek lennénk az önmegváltásra, ke-

gyelemnek hívjuk. Habár a kegyelem elengedhetetlen a megváltáshoz, én most mégsem akarok kitérni rá. Említettem már korábban, hogy mennyire fontos, hogy észrevegyük Jézust. Ez a személyes élmény és az állandó Jézus felé fordulás erőt adhatna nekünk a szabadság felé tartó zarándokutunkon. Könyvem végén szeretnék leírni néhány személyes élményt, amikor – meggyőződésem szerint – láttam Jézust. Be kell vallanom őszintén, hogy – még iskolai éveim alatt is – néha a szentbeszédek alatt nem tudtam osztani a pap lelkesedését Jézus személyét illetően. Természetesen elhittem, amit a prédikátor mondott, hogy Jézus milyen nagyszerű, hogy mennyire jó, és mily nagyon szeret minket. Mindezt, mint abszolút igazságot fogadtam el, de komolyabban nem érdekelt a dolog. Már időnként az is megfordult a fejemben, hogy én nagyon rossz keresztény lehetek, hogy nem vagyok úgy elkápráztatva Jézus személyétől. Egész idő alatt állandóan arra a kérdésre kerestem a választ, amire már egy korábbi fejezetben is kitértem: „Mi ilyen elbűvölő Jézusban? Lennie kell valaminek, ami Hozzá irányított engem.” És elkezdtem keresni. Elsősorban az Evangéliumban. Olvastam oldalról oldalra és igyekeztem nem továbblapozni sehol sem mondván, hogy ezt már ismerem. És azt hiszem, fölfedeztem egy-két dolgot. Előre jelzem, hogy ezek a fölfedezések nagyon szubjektívek. Tisztában vagyok azzal, hogy valaki azt mondhatná: „Ez az atyának fölfedezése? Hiszen ez egyértelmű! Ezt atya csak most vette észre?” Hát igen, csak most. De hálát adok

Istennek, mert még mindig jobb későn, mint soha. Szeretném tehát leírni „evangéliumi kincsemet”. Talán segít hogy rátaláljatok arra, amiért érdemes Jézust csodálni.

Az első a kánai mennyegző csodájával kapcsolatos. Tudom, hogy ismered, olvastad már, de próbáld meg még egyszer...

„Harmadnapon mennyegző volt a galileai Kánában. Ott volt Jézus anyja, és Jézus is hivatalos volt a mennyegzőre tanítványaival együtt. Amikor fogytán volt a bor, Jézus anyja így szólt hozzá: „Nincs boruk!” Jézus azt felelte neki: „Mi közünk ehhez aszszony? Még nem jött el az én óráim!” Anyja ekkor azt mondta a szolgáltnak: „Tegyétek meg, amit mond!” A zsidók tisztulására volt ott hat kövedény, egyenként két vagy három mérős. Jézus azt mondta nekik: „Töltsétek meg az edényeket vízzel!” Színig töltötték őket. Ekkor így szólt hozzájuk: „Most merítetek és vigyetek belőle a násznagynak!” Azok vittek is neki. Amint a násznagy megízlelte a borrá vált vizet, mivel nem tudta, hogy honnan való – de a szolgálak, akik a vizet merítették tudták –, odahívta a vőlegényt, és azt mondta neki: „Minden ember a jó bort adja először, és miután megittasodtak, akkor a kevésbé jót. Te mindeddig tartogattad a jó bort!” Jézus ezzel kezdte meg csodajeleit a galileai Kánában.

Kinyilatkozhatta dicsőségét és tanítványai hittek benne.” (Jn 2, 1-11)

Ez bizonyos szempontból Jézus legkülönlegesebb csodája, épp ebben rejlik egyedisége. Hogy miért? Azért mert ez a csoda nem egy komoly dologra vonatkozott. Senki sem éhezett, senki sem volt beteg. Egyszerűen egy mennyegzőn elfogyott a bor. És hogy mi a bor szerepe egy mennyegzőn, azt mindannyian tudjuk. A jó hangulat megteremtését segíti. Elfogyott a bor, aminek csak az lett volna a következménye, hogy még hosszú ideig ujjal mutogattak volna a fiatal párra és a szüleikre, mondván: „Ők azok, akiknek elfogyott a mennyegzőjükön a bor, sajnálták a vendégektől!” Jézusnak azonban megesett a szíve a vendégeken és az ünneplő családon. Bort adott nekik. Hadd örüljenek, érezzék jól magukat és utána senki se mutogasson rájuk. De mi ebben a csodálatra méltó? Gyakran halljuk a templomban, hogy Jézus szeretett minket a halálig, mégpedig a kereszthalálig. Ez igaz is. De a kereszthalálig tartó szeretet akkora dolog, és annyira nem mindennapi, hogy gyakran ezek a szavak elszállnak a fejünk fölé. Ezért érdemes emlékezni arra, hogy ugyan Jézus szeretete a Golgotán teljesedett ki, de ugyanez a szeretet jelen volt ebben a mennyegzős történetben is. Úgy szeretet Téged, hogy életét adta a kereszten. De úgy is szeret, hogy ha esküvődön elfogyna a bor, akkor bort adna neked, hogy barátaiddal jól szórakozzátok. És ez az, ami elbűvölő Jézusban – ez a valódi sze-

retet! Ez a keresztig tartó szeretet, ami bort is ad, ha szükség van rá. Mert az igazi szeretet nem csak nagy dolgokból áll. Mennyire fontosak az apróságok is!

Mesélte nekem egyszer egy hölgy, hogy reggel a névnapján négy éves kislánya ott várta az ágyánál míg anyukája kinyitja a szemét.

„Amikor felébredtem – mesélte Karcsika anyukája – a kisfiam felköszöntött, majd a pizsamája zsebéből kivett egy nyalókat és azt mondta: „Ez a tied! Sajnos csak egy fél, mert a másik felét tegnap megettem, ez meg beleesett a homokozóba, de megmostam szappanos vízben a kádban!” Atya kérem, alig bírtam uralkodni a meghatottságomon. A kisfiam egy igazi szívből jövő ajándékot adott nekem! Amikor este jöttek az ismerőseim, hogy felköszöntenek, akkor az ajándékaikat: kozmetikumokat, teás készletet, pulóvert mind félretettem és bevittem a vendégeket a nappaliba, hogy megnézzék a díszhelyen lévő számomra legértékesebb ajándékot: a fél nyalókat!”

Milyen sokat lehet kifejezni apróságokkal. Talán nálad is van valahol egy kis virág, ami többet mond, mint egy arany gyűrű... Ilyen volt Jézus is. Mindenkiről gondoskodott. Azért jött, hogy az embert megajándékozza az örök élettel, de észrevett apró emberi bajokat is, mint pl. ezt a kánait. Ez nagyon fontos nekünk. Gyakran mondjuk, hogy: „én mindenkit szeretek!”, valójában meg senkit sem szeretünk. Charles Peguy így fogalmazott: „Vannak, akik azt hiszik, hogy szeretik Istent, pedig igazából senkit sem szeretnek”. Milyen fontos ezt

tudatosítani azokban, akik gyakran vannak templomban. Papokban és civilekben egyaránt...

Vegyél elő egyszer egy tollat és egy papírt. Írd rá azoknak az embereknek a nevét, akiket szeretsz. Most húzd ki a szüleid, a barátaid és a barátnőd id nevét. Ezeket a pogányok is szeretik. Maradt még valaki?

Azért imádkozol Istenhez, hogy megmutassa a hivatásodat, azért hogy az örök életre vezessen. És ez így van jól. De ha akarnál, azért is imádkozhatnál, hogy szombaton szép idő legyen, mert egy lánnyal sétálni méisz, és nagyon fontos neked, hogy minden jól sikerüljön. Azt is kérhetnéd Istentől, hogy segítsen neked szép ruhát találni a szalagavatódra.

Ebben a kánai mennyegzős csodában fölfedeztem még valamit, ami nélkül nem létezik igazán mély szeretet. Ez pedig a humorérzék! Láttál már két olyan embert, akik szerették egymást és sohase nevettek együtt? Akik nem viccelődtek egymással? Én még soha sem találkoztam ilyenekkel. A szeretet nevetés nélkül rémítő lenne. Ül egy fiú meg egy lány a padon, halálkomoly az arcuk, és egyszer csak a fiú megszólal:

– Szeretlek.

Erre a lány:

– Én is szeretlek.

Ekkor a fiú nagyot sóhajt és folytatja:

– De én kétszer annyira szeretlek.

Erre a lány (ő is nagyot sóhajt):

– Én meg háromszor annyira szeretlek.

Valaki megkérdezhetné: „Csak nem akarja atya azt mondani, hogy az Isten szeretetében van egy kis humorérzék?!”

Igen, pontosan ezt akarom mondani: van benne humor. De még mennyire! Képzeld el, hogy váratlanul meglátogat benneteket a plébános egy ministránssal. Elbeszélgettek és anyukád udvariasan megkérdezi:

– Hozhatok esetleg atyának egy kávét vagy teát?

– Nagyon köszönöm, de inkább valami hideget kérnék – válaszol a pap.

Kimész anyukáddal a konyhába és hirtelen pánikba estek – otthon nincs semmi hideg innivaló. Épp tehetetlenül álltok a konyhában, amikor kijön a ministráns, és azt kérdezi:

– Van valami probléma?

– Igen van, nincs itthon semmi üdítő – válaszolod.

– Semmi gond, tessék adni egy kancsót – kéri anyukádat a ministráns.

Amikor megkapja a kancsót, megtölti csapvízzel, majd odaadja neked és azt mondja:

– Tessék, vidd be a plébánosnak, és mondd azt, hogy ez ananászlé.

Semmit sem értesz az egészből, de azt gondolod: „ha balhé lesz, akkor nem én vagyok a hunyó, hanem a ministráns”. Odateszed a kancsót az asztalra, a plébános önt magának és a kancsóból... ananászlé folyik!!!

– Hol lehet ilyen finom ananászlevet venni – kérdi a pap mosolyogva.

De választ nem kap, te csak állsz és nem tudsz még megszólalni sem!

Gondolom hasonló volt a szolgák reakciója is, akik a korsókat saját kezükkel töltötték meg. Szinte biztosak voltak abban, hogy botrány lesz. Talán azt gondolták: „Ebből bizony botrány lesz. Ki látott már olyat, hogy mennyegzőn vízzel itatják a násznépet! De nem mi leszünk a hibásak. A Názáreti mondta, hogy ezt csináljuk.” Képzelem milyen képet vágtak, amikor a korsóból bor folyt. Aztán teljesen megdöbbsent a vőlegény is, amikor a násznagy így szólt hozzá: „Te a jó bort eddig tartogattad!” Képzeld el, hogy egy vasárnapi misén a hirdetésekben a pap a te nevedet mondja és így folytatja:

– Köszönjük fiatal hívünknek a két új gyertyatartót itt, az oltár mellett, amiket a templomunknak ajándékozott.

Odanézel, az oltáron tényleg ott a két új gyertyatartó. Életedben először látod őket. Barátaid a mise végén ilyeneket mondanak:

– Hát, nem mondom. Miért nem szóltál?

Próbálsz magyarázkodni, de... Talán az a kánai vőlegény is próbált magyarázkodni, de... Hát Jézus? Nem tudom, de szerintem oldalról figyelt és mosolygott. Nem kinevette őket. Csak azon mosolygott, hogy mennyire nem képesek fölfogni, hogy Isten országa milyen közel van.

És még egy részlet az Evangéliumból. Ezt is ismered? Biztos vagy benne?

„Egy embernek volt két fia. A fiatalabb azt mondta apjának: „Apám! Add ki nekem az örökség rám eső részét! Erre szétoztotta köztük vagyonát. Nem sokkal ezután a fiatalabb fiú összeszedte mindenét, elment egy távoli országba, és ott léha étellel eltékoztolta vagyonát. Miután mindent elpazarolt, nagy éhínség támadt azon a vidéken, és nélkülözni kezdett. Erre elment és elszegődött egy ottani gazdához, aki kiküldte a tanyájára, hogy őrizze a disznókat. Szeretett volna jóllakni a disznók eledelével, de abból sem adtak neki. Ekkor magába szállt és azt mondta: „Apámnak hány bérese bővelkedik kenyérben, én meg itt éhen halok. Fölkelek, elmegyek apámhoz, és azt mondom neki: Apám! Vétkeztem az ég ellen és teellened! Már nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezd, csak béreseid közé fogadj be engem!” Föl is kerekedett és elment apjához.

Apja már messziről meglátta és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, a nyakába borult és megcsókolta. A fiú így szólt hozzá: „Apám! Vétkeztem az ég ellen és teellened; már nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezd.” Az apa azonban ezt mondta a szolgáinak: „Hozzátok hamar a legdrágább ruhát és adjátok rá, húzzatok gyűrűt az ujjára és sarut a lábára! Azután hozzátok elő a hízlalt borjút, vágjátok le, együnk és vigadjunk, mert ez a fiam meghalt és föltámadt, elveszett és megtaláltatott.” Aztán elkezdtek vigadozni.

Az idősebb fiú pedig a mezőn volt, és amikor hazatérőben a házhoz közeledett, meghallotta a zeneszót és a táncot. Odahívott egyet a szolgák közül, és megkérdezte, hogy mi történt. Az így válaszolt neki: „Megjött az öcséd, és apád levágta a hízlalt borjút, mivel egészségben kapta őt vissza.” Erre az megharagudott, és nem akart bemenni. Ezért az apja kijött, és kérlelte. Ő azonban ezt mondta apjának: „Lásd hány esztendeje szolgállok neked, soha meg nem szegtem parancsodat, mégsem adtál nekem soha egy kecskét sem, hogy mulathassak barátaimmal. De amikor megjött ez a te fiad, aki a vagyonedat parázna nőkre költötte, levágattad neki a hízlalt borjút.” Ő azonban azt mondta neki: „Fiam! te mindig velem vagy és mindenem a tiéd. De vigadozni és örvendezni kellett, mert ez az öcséd meghalt és föltámadt, elveszett és megtaláltatott.” (Lk 15,11-32)

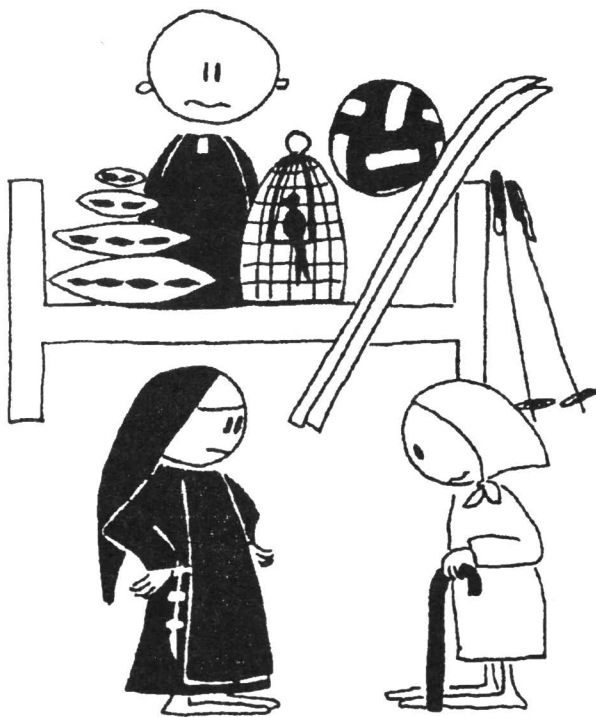
Ez a példabeszéd, amelyik igazából nem is a tékozló fiúról szól, hanem az irgalmas apáról, Jézusnak talán a legszebb példabeszéde. Saját atyja irgalmasságáról beszél benne, az Ő hatalmas szívéről. Mennyire különbözik mindez a mi világunktól! Valljuk be őszintén, ha a példabeszédbeli apa barátaiként pont ott lettünk volna, amikor megtudta, hogy fia visszatért, nem tanácsoltuk volna-e neki azt, hogy: „Várj egy kicsit! Ne menj oda rögtön! Álljon ott egy kicsit, várjon egy percet, alázkodjon meg. Hiszen a te vagyonedat tékozolta el!” Hány-

szor ajánljuk azt a barátainknak: „Ne hívd föl, ő sértett meg. Ha eljön hozzád, akkor tagadd le, hogy otthon vagy. Ne csinálj magadból rongyot, majd ha porig alázza magát, akkor nagy kegyesen megbocsáthatsz neki.” Ilyen tanácsot adnánk a tékozló fiú apjának, talán magának az Istennek is azt ajánlanánk, hogy ne bocsásson meg olyan hamar bizonyos embereknek. De mindez hiába. Isten szeretete igazi, az igazi szeretet meg *türelmetlen!* Igen türelmetlen. Alig bírja kivárni a szeretett személy visszatértét! „Eléje sietett, a nyakába borult és megcsókolta!”

– Mit csinálsz, te apa?! Ez nem jó nevelési módszer! Lehet, hogy megint pénzért jött? Lehet, hogy nem is akar bocsánatot kérni? Várj, nézzük meg, mit akar mondani. Aztán gondolkozz, szabjál feltételeket.

Minden hiába! Nyakába borult és megcsókolta. Az igazi szeretet türelmetlen, alig bír várni. Magam is megtapasztaltam ezt. A nyolcvanas évek közepe táján történt Otwockban, Varsó mellett. Minden hónap első péntekén elvittem az Oltáriszentséget a beteg hívekhez. Előtte lévő nap egy apáca mindig meglátogatta az idős néniket és bácsikat, eszükbe juttatni, hogy: „holnap első péntek, tehát jön az atya és hozza a Jézuskát”. Azért kellett végiglátogatnia az idős embereket, mert ők már igen csak benne jártak a korban és hajlamosak voltak elfelejteni, hogy elő kell készíteniük egy fehér terítőt és gyertyákat. És még valamit eszükbe kellett juttatni, amit nagyon nehezükre esett betartani az én kis öregeimnek: „Semmit

sem szabad adni az atyának! Jézust hozza magával, és ilyenkor nem szabad neki semmi ajándékot sem adni!” Néhány néninek ezt volt a legnehezebb betartani. Hiszen egyiknek volt egy kis tortája, a másiknak egy narancsa, harmadik meg egy hímzett kendőt tartogatott a jótevőjének. De, ha egyszer az apáca megtiltotta, akkor nem szabad. Az anyócák szomorúan eldugták a fiókba az előkészített kincseket. Mindenki ezt tette, egy néni kivéve. Amikor megérkeztem a kis faházába, akkor az ágyon ott feküdt egy halom díszpárna. A legnagyobb alul és egyre kisebbek fölfelé. A legkisebb tetején ült egy hatalmas baba. A legnagyobb párna alatt meg... Hát ez az. A legnagyobb párna alól meg kikandikált egy tábla csokoládé. Akkoriban a csokoládét jegyre lehetett kapni, de a kedves nagymama minden hónapban egy tábla csokoládéval várta az „atyácskát”. Amikor az asztalra tettem az Oltáriszentséget és elkezdtük mondani a „Gyónom a Mindenható Istennek...”, akkor a nagymama szokásos előadását kezdte el. A csokit diszkréten kivette a párna alól, és az apáca háta mögött, aki persze mindent látott, megpróbálta betuszkolni a zsebembe. Közben pedig engem szuggerált, hogy ne nehezítsem a dolgát. A reverenda zsebet elég nehéz megtalálni, úgyhogy az egész beavatkozás eltartott jó ideig, ezért a néni csak az „én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem”-nél kapcsolódott be ismét az imába. Nem sokkal a szentelésem után történtek ezek a dolgok, és még kínosan ügyeltem a liturgiára, úgyhogy azon gondolkodtam, hogyan lehetne a néninek

De Rózsika néni! Annyiszor kértem már...

megmagyarázni, hogy amikor az Oltáriszentség az asztalon van, akkor nem a csokoládéval kellene foglalkoznia. De egy nagyon jó könyvben olvastam, hogy a Szentáldozás segít minket a jócselekedetekben. Akkor ezt gondoltam: „Istenem, ez a néni már az áldozás előtt is jót akar tenni, ennyire türelmetlen benne a szeretet! Alig bírja kivárni a megfelelő pillanatot!”

Ugyanígy Isten is alig bír kivárni téged. Egyszer egy kiállításon láttam egy különleges Jézus ábrázolást. Nagyon fáradtnak tűnt a Megváltó. Táskás rajta Jézus szeme, éppen egy beteg fölé hajol, megérinti a homlokát, a másik kezével meg kisimítja a beteg szeméből a haját. Ahogy hozzáér ehhez a pácienshez, szeme már előre néz a következőkre, akik még ott fekszenek. Jézus siet. Minél gyorsabban, hogy még odaérjen. Mindenkit meg akar menteni, meg akar gyógyítani. Amikor ezt a képet néztem Jan Twardowski atya verse jutott eszembe:

*Siessünk szeretni az embereket oly gyorsan elmennek
nem marad más utánuk csak a cipő és a süket telefon
csak a lényegtelen dolgok szoktak vontatottak lenni
ami fontos az olyan gyors hogy már el is múlt
aztán a csönd nagyon halk már szinte elviselhetetlen
mint a tisztaság mely a kétségbeesésből születik
amikor arra gondolunk aki már nincsen velünk*

*Ne hidd hogy van időd mert a biztos nem is biztos
elveszi tőlünk az éberséget a boldogságra
együtt jön a pátosz és a humor
mint két szenvedély egymást gyöngítve
oly hamar elmúlnak mint az eső júliusban
mint egy üres hang vagy egy száraz meghajlás
hogy tényleg lásjon becsukja a szemét
bár születni veszélyesebb mint meghalni
Még mindig túl kicsit szeretünk és túl későn*

*Ne írv róla túl gyakran de egyszer s mindenkorra
és szelíd és erős leszel mint egy delfin
Siessünk szeretni az embereket oly gyorsan elmennek
és aki elmegy nem jön vissza már
és sose tudni ha a szereiteiről van szó
hogy az első e az utolsó vagy az utolsó az első*

Milyen igazi Jézus szeretete! Milyen bámulatraméltó a szabadsága! Milyen sápadtnak tűnünk mellette mi, akik gyakran ilyeneket mondunk: „Ehhez a lányhoz soha nem szólok már! Erre a fiúra többet rá se nézek! Ezt sose felejttem el neki!” Amikor az Evangéliumot olvasom, olyan mintha egy mesét olvasnék. Pedig – és ez a legelragadóbb az egészben – az Evangélium világa nem az „Óperenciás tengeren túli világ”. Ez a világ itt van! Csak kicsit följebb...

Egyszer elmentem a barátaimmal hegyet mászni. Gyönyörű idő volt. Azt is mondhatnánk – túl szép. A

nap nagyon erősen sütött, egy felhő sem takarta el. Nem egészen egy óra múlva már folyt rólunk a víz. Fölnézünk és a csúcs, amely már egyre közeledett ugyan, még mindig nagyon messze volt. Ekkor egyikünk ezzel az ötlettel állt elő:

– Semmi értelme sincs ma odamenni. Forduljunk vissza, majd máskor fölmászunk, ha egy kicsit hűvösebb lesz.

Örömmel fogadtuk az ötletét. Csak Gyuri, aki a TF-en tanult mondta:

– Akkor üljetek itt egy kicsit, én azért fölnézek a csúcásra, megnézem érdemes-e egyáltalán fölmenni.

– Ha van kedved, menjél – mondtuk, és közben nem kis csodálattal néztük.

Fogalmunk sem volt, hogy honnét volt ennyi ereje, mert nem is ment, hanem ugrált fölfelé, mint a zerge. Negyed óra múlva már fönt is volt, és körülnézett, végül megszegve a Tátrai Nemzeti Park előírásait lekiabált hozzánk:

– Gyertek, ez csodálatos! Ezt a látványt meg kell néznie!

Amikor megláttuk milyen lelkesen hívogat minket, erőt vettünk magunkon és fölvenszoltuk magunkat. A látvány valóban fantasztikus volt.

Mindannyian, amikor mászunk a szabadság felé, kísértést érezhetünk arra, hogy lepihenjünk és azt mondjuk: „Nem bírom tovább, nincs erőm. Itt maradok. Nem is vagyok én olyan rossz. Néha ugyan káromkodom

vagy hazudok. Mások viszont sokkal rosszabb dolgokat művelnek. Úgyse leszek soha tökéletes. Az meg nem egy tragédia, hogy nem fognak szentté avatni.” De igenis az! Bosco János fogalmazott így: „Vagy szent lesz belőled, vagy egy senki!”

Krisztus volt az első ember, aki a teljes szabadságot elérte. Ő fölmászott a csúcsra. És amikor majd meg akarsz állni, akkor nézz föl Rá. Ott áll Atyja házában, de ugyanakkor magad mellett hallod a hangját: „Gyere, innét gyönyörű a látvány! Innét látni lehet az örökkévalóságot...”

Végül pedig – miről is van szó ebben a könyvben

Amikor valaki úgy ír könyvet, hogy szeretné ha mások is elolvassák, akkor mielőtt nyomdába adná érdemes megkérnie valakit, hogy az értékelje a művét. Én is így tettem. Egy fiatalember elolvasta a kéziratot. Kicsit meg is dicsérte, kicsit kritizálta is, de a végén kibökte:

– Nagyon sok jó gondolat van ebben a könyvben. De alapjában véve, miről is szól?

Ilyenek a mai fiatalok. Mindig kimondják, hogy mit gondolnak!

Hogy miről szól a könyv? Hogyan is mondjam... Talán még egyszer, most már tényleg utoljára képzeljük magunkat a hegyekbe. Egy bizonyos pap Kíry-ben nyaralt Zakopane mellett. Egyik nap kapott egy üzenetet, hogy sürgősen jelentkezzen a püspökénél. Mit tehetett hát elindult az autóbusz-pályaudvarra. Mivel a megérkezés után egyenesen a fölötteséhez akart menni, már az útra fölvette a reverendáját. A pályaudvaron megtudta,

hogy a buszon már nincsen hely, minden jegy elfogyott. Nem maradt más hátra, a kivezető út mentén elkezdett stoppolni, de nem bízott igazán abban, hogy bárki is fölveszi. Nagyon meglepődött tehát, amikor pár perc elteltével megállt mellette egy „bomba autó”.

– Üljön be – hívta a mosolygós fiatal sofőr.

– Krakkóba megy? – kérdezte még mindig hitetlenkedve a pap.

– Ha nem változtatom meg útközben a véleményemet, akkor igen – hangzott a válasz.

A pap beült a kocsiba, az meg elindult. A fiatalembernek láthatóan volt kedve társalogni.

– Nem sül meg egy ilyen fekete ruhában? – kérdezte.

– Meg lehet szokni.

– Én nem tudnám megszokni. Nem szeretem, ha valami megköt – felelt a fiú.

– Az életben mindig valami megköt – jegyezte meg filozofikusan a lelkész.

– Nem feltétlenül! Én legtöbbre a szabadságot és a függetlenséget becsülöm! Nem viselek el semmiféle korlátozást! – kiáltotta a fiatal úr.

– De önnek is van valami kötelessége. Legalább a felesége, a gyerekei iránt...

– Valóban van feleségem, gyerekeim, de nagyon elnézően viselkedünk egymással. Én mindent megengedek neki, és ő is békén hagy engem. Bár házасok vagyunk, egymástól függetlenül élünk.

– Még szabadságra is külön utaznak?

– Nem egészen. Együtt voltunk Görögországban, de most – szabad vagyok! Én erre, ők meg arra. Ezt szeretem: teletankolok, néhány fillért teszek a zsebembe és szabad az út! Reggel meghallgatom, hogy hol süt a nap és odamegyek. Van amikor direkt odamegyek, ahol esik, hogy kicsit elgondolkozzam. De alapjában véve, hol jobbra, hol balra, oda ahová kedvem tartja.

Az atya elgondolkodva hallgatta az eszmefuttatást, és mivel az ismeretlen olyan lelkesen magyarázott, nem is próbálta félbeszakítani.

Nyugodtan mentek tovább a gyönyörű Podhale-i vidéken. Az út dimbes-dombos volt. Egyik pillanatban, épp amikor egy szakadék mellett haladtak, a pap nyugodtan, de határozottan megfogta a kormányt, és a szalagkorlát felé irányította. A sofőr fölkiáltott:

– Mit csinál maga?! Megőrült!?

A pap elengedte a kormányt, és nyugodtan válaszolta:

– Miért? Maga mondta, hogy oda megy, ahova akar. Egyszer jobbra, egyszer balra. Oda, ahová tetszik magának, ott lenn meg olyan szép a fű.

– Valóban, de itt meg lehet halni.

– De hát maga mondta, hogy oda megy, ahol szép, ahová kedve tartja.

– Igen, igen, de csak arra, ahol út van és nem szakadék.

Ez a szabadság általános definíciója: „odamegyek, ahova akarok, de csak az úton, nem a szakadék felé.” Erről volt szó az elmélkedéseimben is. Azt szeretném,

Az az érzésem,
hogy az autóval valami nincs rendben...

ha jól élnél, sokat aludnál, hangosan nevetnél, hangosan sírnál. Ismerd meg a világot és az embereket. Veszekedj velük, és kérd bocsánatukat, szeresd őket és hiányozzának, amikor távol lesznek. Legyél szenteskedő, amikor kell, de valóíts meg olyan dolgokat is, amiktől a szenteskedő nagynénik a hajukat tépik majd. Keress sokat, és költseél még többet. Legyél pontos, de ismerd meg az éjszakai életet is, fedezz föl rakétát, vagy termessz répát a telkeden, írd két könyvet és lőj a barátúdnak egy jóját a falusi búcsúban. Amikor tombolsz, legyen benned egy kis józanság, amikor józan vagy legyen egy kis bolondság. De bármit, bármit is csinálsz **MARADJ AZ ÚTON**. Tartsd az úton az életed!

Írtam egy keveset erről az **ÚTRÓL**, de van egy Könyv, amelyben mindent részletesen elolvashatsz. Nem kell az elején kezdened, elég a Jn 14,6-nál...

Tartalom

Bevezetés	5
A bűnnel kell kezdenünk – sajnós	11
Élt-e valaha szabad ember a földön?	18
Szabadok-e a keresztények?	34
Még egy hegyi példa a szabadságról	47
Néhány szó valakiről, akit nagyon érdekel a szabadságod	53
A szabadság szabadpiaca	78
Légy önmagad! – De ki vagy te?	95
Még néhány átmítás	110
Még egy hegyi melléklet	121
Végül pedig – miről is van szó ebben a könyvben	138

A Szentírási részleteket *Ó- és Újszövetségi Szentírás*;
Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 1997 idéztem.

Ára: 380,- Ft (áfával)

Egyszer egy fiú ezt mondta nekem: „Ti – felnőttek olyanok vagytok, mint a mesterlövészek. Mindig beletrafáltok abba, ami a legkellemesebb vagy legérdeke-
sebb.

Mint egy a sok „mesterlövész” közül be kell valla-
nom, hogy valóban elég gyakran a frontvonalon helyez-
kedek el a fiatalok szabadságzférájának szűkítésében,
viszont vannak helyzetek, amikor a tizenévesekkel
mélységesen együtt érzek. Főként olyankor értem meg
őket, amikor idegesíti őket, hogy a felnőttek a „miért
nem szabad kérdésekre” „csak”-kal válaszolnak. Ki az,
aki közülünk nem vett még részt ilyen párbeszédekben:

- Nem nézhetsz, kisfiam, ilyen filmeket!
- De miért, apu?
- Mert a te korodban én sem néztem ilyeneket!

Talán ez a könyv segít valakinek abban, hogy talál-
kozzon az Úttal, az Igazsággal és az Élettel. Azzal, aki
az igazi szabadság Forrása.

Megrendelhető: **KORDA Könyvkereskedés**
6000 Kecskemét,
Lestár tér 2.
Tel.: 76/328-977

